...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

...й Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 45 (11949)

1969 оной февралиин 22, суббото

Сэн 2 мүнгэн

В. И. ЛЕНИНЭЙ ОЙДО — ГАБШАГАЙ АЖАЛ!

...ЛОГРАММААР НЭМЭНЭ

...һарын эхиндэ Бэшүү-...й «Дзержинский» сов-... хашараг шахан тар-...а эхилһэн юм. Мал-... Андриянович Чебунин, ...манович Дульянинов ...й даажа абаһан хаша-...уудаа таргалуулжа, гу-...ахын тула арга ша-...оролдоһон. Иигэжэ ажа-...ай октябрь, ноябрь һа-... хашараг бүхэнэйнгөө ...үүдхэдэнь нэгэ кило-...эһэн байна. Де-... соо энэнь үшөө 100 ...эһэн байна. Тиигэжэ ... малшад шэнэ жэлэй ... хашараг гүрэндэ ту-...эйнь 80 процентнь ...ан сэгналтэ абаһан юм.

Гүрэндэ тушааһан хашараг бүхэнэйнь дунда зэргээр 300—350 килограмм шэгнүүртэй байһан.

Мүнөө эндэхи малшад үшөө 400 хашараг буруунуудые даажа абанхай, хаба шадалаараа оролдожо харууһална. Малшадай оролдолго талаар ошоногүй. Тэдэнэр январь һара соо хашараг бүхэнэйнтөө шэгнүүр сүүдхэдэнь нэгэ килограммаар нэмээгээ. Малынь сагаан һарада яһала таргалжа байна.

Эндэхи малшад ажалайнгаа амжалтануудые В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулна.

Н. ЛУЧИНИНОВ,
Бэшүүрэй аймагай үйлэдбэриин управлениин главна зоотехник.

УЯЛГАЯА ДҮҮРГЭХЭНЬ

ЗАХААМИН. Гомбо Бальжанович Дагбаев «Дружба» колхозой Бэлшэрэй бригадада ахалагша хонишоноор ажаллаһаар үнинэй. Тэрээнтэй хамта Екатерина Очирова, Иван Очиров гэгшэд хүдэлдэг юм. Нёдондо Бэлшэрэй хонишод 100 түлгэ бүриһөө 82 хурьга түлжүүлжэ, түсэб уялгануудаа үлүүлэн дүүргэһэн байна.

Зундаа хонидоо һайнаар бэлшээжэ, хүшэ тамиртай болгоһон. Тэдэнэр энэ үедэ өөһэдынгөө хүсөөр отарынгаа хонидто 800 центнер үбһэ бэлэдхэһэн юм.

Зунай, намарай үедэ яһала таргалһан хонидынь һайнаар үрэжүүлэгдээ. Эндэхи хонишод халуун намарһаа үбэлжэлгэдөө, түл абалгадаа хүсэд һайнаар бэлдэһэн байна. Мүнөө отарын 471 хониноо 420 гаран хурьган абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Түрэхэ хонид эндэ үшөө олон.

Отарынхид хоёрдохёо түрэжэ байһан хонин бүриһөө хурьга түлжүүлхээр, хонин бүриһөө 3 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалхаар шиидэнхэй. Хонишодто энэ уялгануудаа дүүргэхэ арга боломжо яһала бии. Отарын хонид мүнөө үбһэ тэжээлээр дуталдаагүй дээрэһээ хүшэ тамираа алдаагүйхэн байна.

Манай корр.



ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын шэлэй заводой түрүү хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэн Анфиса Татарцева.
П. БУРМАКИНАЙ фото.



...ИТПУНКТ-...АЙ ...НА

... Заводойнгай хүдэл-...ехнюю 3 агитпункт ...й. Тэдэнии даалга-...н мэргэжэлтэй, поли-...лмэри эрхилхэ дүй ...оммунистнүүдые то-... Тимлюйн цемен-... парткомой секретарь ...ев манай асуудалда

...үдэй клубта эмхид-... агитпунктые заводой ...етик Борис Иванович ...ралбэрилнэ. Агит-...өөр түхеэрэгдэнхэй. ...алнууд, политическэ, ...ана литература бии.

...удай семинар 2 да-...ээд, мүнөө тэдэнэр ...а гаранхай. Һунгуу-... тухай, мүн бусадшье ...эр хөөрэлдөөнүүдые ...алаа. Һаяын үдэр-...гай, поселково Сове-...утадуудта кандидатуу-...үүлэгдэһэн нүхэдэй ...артай һунгагшадта ... орохонь.

Манай корр.

МУХАР-ШЭБЭР. «Одон» совхоздо агитаторнуудай семинар боложо, һунгуулида бэлэдхэлэй үедэ хэхэ хүдэлмэри, бэелүүлхэ зорилго тухай зүбшэн хэлсэбэ. Энэ асуудалаар Хүсөөтын сомоной Соведэй түрүүлэгшэ П. М. Цыремпилов элидхэһэн байна.

Совхоэой бүхы 3 отделениинүүдээр агитпунктнууд нээгдээд хүдэлжэ байнхай. Агитаторнууд тэндэ дежурлана, өөһэдөө округ болон бүлэг айлнуудта даалгагданхай.

Агитпунктнуудта һунгагшадай асуудалай тусхай журналнууд бии юм. Харюусамаар асуудалнуудтань харюу дары үгтэдэг, бусадынь тушаалта хүнүүдтэ, эмхи зургаануудта дамжуулагдана. Гадэнь һунгагшадай суглаан дээрэ харюусаха болоно.

В. КОВАЛЕНКО.

БЭШҮҮР. Охин-Булагай совхозой гурбадахи отделениин эхин партийна организаци (секретаринь Д. С. Хандажапов) эдэ үдэрнүүдтэ һунгагшадай дунда ойлгуулламжын ехэхэн хүдэлмэри ябуулжа байна. Энэ хүдэлмэридэ хамта 27 агитатор хабаадуулагдана. Тэдэндэ һаалиин гүүртэ, отаранууд, бүлэг бүлэг айлнууд даалгагданхай. Һаяхан тэдэнэр отделениин түб тосхоной агитпунктда сугларжа, һунгалтада бэлэдхэлэй үедэ хэхэ ажал хүдэлмэри тухайгаа хөөрэлдэбэ.

Агитпунктын хүдэлмэриин түсэб табигдажа, партбюрогой заседани дээрэ баталагдаа. Совет Армиин байгуулагдаһаар 51 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ехэ концерт февралиин 23-да харуулагдаха. Тиихэдэ агуу ехэ багша Ленинэй үнэн сэхэ хани нүхэр Надежда Константиновна Крупскаягай түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулжа, февралиин 25-да тусхай үдэшэ үнгэргэгдэхөөр бэлдэгдэжэ байна.

Агитатор-багшанар Дулма Токтохоевна Дармаева, Борис Бадмажапович Юндунов болон бусад ажалшадта хүндэтэй айлшад болонхой.

А. ДАШИЕВ.

ЭХЭ ОРОНОЙ ҺОНИН

Москва хотын авиаторнуудай социалис уялганууд

Граждан авиациин Ленинэй орденто Москвагай транспортна управлениин предприятинуудай коллектив КПСС-эй XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээд, түсэбтэ табан жэлэй гурбан жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэбэ.

В. И. Ленинэй ойн баярай хүндэлэлдэ зорюулан, управлениин коллектив шэнэ, социалис уялгануудые абаа. Жэшээлхэдэ, ажалхые шэнэ гуримаар эрхилхэ эрхэ байдалда үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэ саашадань нарижуулһанай үндэһөөр, эрдэм наукада үндэһэлэн, ажалаа шэнэ ёһоор эмхидхэһэнэй ашаар ашаа зөөхэ 1969 оной түсэб болзорһоо урид, декабриин 25-да дүүргэхэ гэжэ шиидээ.

Управлениин лётчигууд, штурманууд, бортмеханигууд, бортрадистнууд, инженернүүд, техникүүд, хүдэлмэришэд ба алба хаагшад дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абахадаа, табан жэлэй түсэбые болзорһоо урид дүүргэхын, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, тэдэнһээ жэшээ абахые аэрофлодэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдые уряалаа.

Найман миллион адуун һүрэг

Мүнөө саг болотор таһалгаряагүйгөөр алба хэжэ байһан мориднай машина техникын ехээр хүгжэһэн үедэшье аша туһатай байна бшуу. Адуун һүрэгэй үүлтэрые һайжаруулха гээшэ мүнөө дээрээ шухала асуудал болоно байнхай. СССР-эй ВДНХ-да февралиин 19-дэ нээгдэһэн мори үсхэбэрилдэг һалбариин хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна семинар энэ асуудалда зорюулагдаһан байба.

СССР-эй хүдөө ажахын мори үсхэбэрилдэг главна управлениин начальник Г. В. Нечипоренко тус һалбариин байдал тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө. Мүнөөдөө манай орон дотор мори үсхэбэрилдэг 92 завод, гүрэнэй мэдэлдэ байдаг моринной 65 байра, 60 ипподром тоологдоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ адуун һүрэг нилээд олошороо. Мүнөө 8 миллион шахуу морид бии, тэрэнэй хахадынь ашаа зөөдэг юм.

«Моринной хүсые» хүсэд һайнаар хэрэглэхэ, адуун һүрэгэй үүлтэрые һайжаруулха гээшэ ажахынуудай гол зорилго гэжэ семинар дээрэ тэмдэглэгдээ.

(ТАСС-ай корр.)



Тувын автономито республикын түб хото Кызылһээ 11 километрэй зайда Каа-Хемскэ шулуун нүүрһэнэй уурхай ашаглалгада һаяар тушаагдахань. Энэ уурхайһаа жэл соо 500 мянган тонно шулуу нүүрһэн малтан абтагдаха юм. Зураг дээрэ: Каа-Хемскэ шулуун нүүрһэнэй уурхай соо.

ТАСС-ай фотохронико.

РЕПОРТАЖ

...НГАГШАДАА УРИНАБДИ

... хотын Железнодо-... Түмэр замай техни-... сагаан байшангай «Агитпункт» гэһэн ... гаршаг үдэшын ...ан галаараа яларна.

...долоон саг үнгэржэ ...е техникумэй һурал-...едүүд, лаборатори, ...үдай сонхонууд гэ-...эн олон, хүлгөөтэй. ... багшанар һүндэлнэ. ... хашаалаа дабтана, ...эл, заабари үгэнэ. ...кт эндэ бии,— гээд ...ша заажа үгэбэ. Үр-...ридор соогуур гэш-... гар тээшээ эрьежэ «Агитпункт» гэһэн ...дэ. Тэрэниие тата-... олон столнууд та-... зургаан залуу хү-...өөрөөрөө столдо һуун-... журнал, ном уншана. ... дежурна:

... Евгеньевич Мильш-... намтай танилсаба. ... ажал хүдэлмэри ...лэнэбди. Шэнэ газе-...ууд, һунгалтын асуу-...аатай элдэб ном, ... ханын захада та-... сэмбээр хушааһан ... дэлгээтэй байна. ...февралиин нэгэнһээ ...хүрэтэр хүдэлхэ хү-..., саг, үдэрынь эдэ-...хай.

...агитпунктын энэ үдэ-...эриин эмхидхэлтэй ...байтарнай, эндэхи агитколлективые даагша Константин Михайлович Железнов орожо ерэбэ.

— Эндэхи 12-дохи һунгуулиин участогай дэргэдэ табан агитколлектив (горкомхозой АТХ, «Рембыткомбинат», хилээмэнэй комбинат, унда гаргадаг завод, түмэр замай техникум) хүдэлнэ. Һунгуулиин участогай, агитпунктын байрын түхеэрэлгэ хэжэ дууһаад, һунгагшадай список табиха, бүридхэл хэхэ хүдэлмэреэ һаяар түгэсхэбэбди, — гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Нүхэр Железновой хөөрөөнһөө мэдэхэдэ, һунгагшадые бүридхэжэ, список табиха гээшэ тон ехэ хүдэлмэри байһан. Урдахи һунгалтын үедэ энэ участогай райондо хэдэн арбаад жэжэ гэрнүүд, бараагууд байһан. Мүнөө тэдэнэй һууридa 60—80 айлай байратай табан дабхар шулуун гэрнүүд бодонхой. Олон шэнэ айлнууд нүүжэ ерэһэн. Тиимэһээ урдахи һунгуулиин үедэ байһан һунгагшадай бүридхэлые дахин хэрэглэхын аргагүй байгаа. Агитколлективэй гэшүүд айл бүхэндэ ябажа һунгагшадые бүридхэһэн, список зохёоһон байна.

Февралиин 19-дэ һунгагшадай бүридхэлые табижа дүүргээд, районой Соведэй гүйсэдкомоор баталуулаа.

— Мүнөө агитаторнуудаймнай хүдэлмэри тодорхой болоо. Городой болон районно Соведүүдэй депутадта дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудай намтар, ажал ябуулгатайнь һунгагшадые танилсуулха, тэдэнэй түлөө дуугаа үгэхыень идхаха болонобди. Кандидадуудтай уулзалга эмхидхэхэ, һунгалтын дүрим, совет демократи тухай хөөрэлдөөнүүдые хэхэ. Һунгагшадай өөһэдөө ерэжэ списогоо шалгахадань туһалха болонобди, — гэжэ агитколлективые даагша хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Уулзалгын үедэ, мүн бусадшье сагта һунгагшадай зүгһөө ороһон һанамжа, захиануудые бүридхэхэ ябадал зохёогдохо. Һунгагшадай үдэшэ, наада концерт, кино харалга эмхидхэгдэхэ. Эдэ бүгэдэ агитпунктымнай ажалай түсэбтэ тодорхойгоор хараалагданхай юм. Гансал манай техникумэй агитколлектив 62 агитаторнуудһаа бүридэнэ. Эдэнэр бүгэдэ багшанар, мэргэжэлтэд тон эдэбхитэйгээр ажаллана. Агитпунктда ажалтай үдэр 18-һаа 21 саг хүрэтэр нэгэ хүн, субботын үдэр —14 сагһаа 20 саг хүрэтэр хоёр хүн, амаралтын үдэр —үглөөнэй 11-һээ үдэшын 8 час хүрэтэр гурбан хүн эндэ һуудаг,— гэжэ Константин Михайлович агитколлективэйнгээ хүдэлмэритэй танилсуулба.

Энэ агитколлективэй гэшүүд өөһэдынгөө үүргэ, зорилгонуудые һайнаар ой гоһон, һунгалтын кампаниие эмхитэй һайнаар үнгэргэхын түлөө ехэхэн оролдолго гаргажа байна.

Д. ЦЫБЕНОВ,
манай корр.

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Варшавска договорто оролсодог оронуудай нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй штабай дайшалхы бэлэдхэлэй талаар хэмжээ ябуулгануудай түсэбтэй тааралдуулан, Варшавска договорто хабаадагша-түрэнүүдэй нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ахамад командалагша, Советскэ Союзай маршал нүхэр И. И. Якубовскиин хүтэлбэри доро ГСВГ-эй (Германида байдаг совет сэрэгэй бүлэг) ба ГДР-эй национальна арадай армиин сэрэгүүдэй һуралсал Германиин Демократическа Республикын баруун ба түб районуудта байгша оной мартын эхеэр үнгэргэгдэхэ.

Һуралсалай үедэ сэрэгэй ябуулгануудай олон асуудалнууд туршажа үзэгдэхэ байна.

РОССИ ҺУНГАЛТАДА БЭЛДЭНЭ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани февралиин 20-до болоо. Россиин Федерациин ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй һунгалтада бэлэдхэлтэй холбоотой асуудалнууд хаража үзэгдөө. Кировскэ болон Омско областной Соведэй гүйсэдхэхы комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр Н. И. Паузин, К. Н. Голиков гэгшэд элидхээ.

Түс областьнуудта, бүхы республика соохидол адли, һунгалтада бэлэдхэл В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэлтэй дашарамдан дэлгэрһэн ажалшадай политическэ ба ажалай эдэбхи үүсхэлэй оршон байдалда үнгэржэ байна гээд РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум тэмдэглээ. Партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай «Ажалшадай депутадуудай хүдөөгэй ба поселково Соведүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха тухай» гэһэн тогтоолые бодото дээрэнь бэелүүлэн, Кировскэ ба Омско областьнуудай нютагай Соведүүдэй өөрынгөө эрхэ түлөөлэлгые хүсэд хэрэглэжэ, тэрэшэлэн гүрэнэй, ажахын ба соёл культурын барилга хүтэлбэрилгые һайжаруулаа, хүн зоной эрилтэнүүдые хангаха талаар нилээд оролдоһон болоо.

Соведүүдэй ниитын, эмхидхэлэй хүдэлмэриин хэмжээн дээшэлээ, тэдэнэй олониитэтэй холбоонь бахижаа. Һунгалтын эхилхэһээ урид нютагай Соведүүдэй бүхы депутадууд һунгагшадайнгаа урда тоосоо, харин гүйсэдкомууд хэһэн ажал тухайгаа Соведүүдэй сессинүүд дээрэ, хүн зоной урда элидхээ.

Кировскэ ба Омско областьнуудай һунгалтада бэлэдхэл, һунгалта тухай дүримүүдтэй тааралдуулан үнгэргэгдэнэ. Гэбэшье һунгалтын бүхы комиссинууд өөрынгөө ажал ябуулгаа саг зарыдань эдэбхитэйгээр эхилээдүй байһаар. Зарим агитпунктнууд ба соёл культурын эмхи зургаанууд ажал хүдэлмэреэ хойтожо эхилээ. Хэдэ хэдэн нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд хүн зоной урда гүйсэдкомууд ба депутадуудай хэһэн тоосоонуудые зүбшэн хэлсэхэ үедэ оруулагдаһан шүүмжэлхы ажаглалтанууд ба дуладхалнуудаар зохихо хэмжээнүүдые абаагүй.

Һунгалтада бэлдэхэ хүдэлмэридэ бии байгаа дутуу дундануудаа Кировскэ ба Омско областьнуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдые дутуу дундануудаа усадхаха, һунгалтын хуулитай хэлбэришэгүйгөөр тааралдуулан политическэ ба эмхидхэлэй дээдэ хэмжээндэ һунгалтаа үнгэргэхыень РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум уялгалаа.

(ТАСС).

СИБИРИИН ЭРДЭМТЭДЭЙ ХУРАЛДААН

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин хамтын суглаан Новосибирскын академгородокто февралиин 20-до эхилээ. Дэлхэйн эрдэм наукын бүхы һалбаринууд ба шухала асуудалнуудые шэнжэлдэг Ураалһаа эхилээд Номгон океан хүрэтэр оршодог академическэ эмхи зургаануудай ажал ябуулгануудай дүнгүүд энэ суглаан дээрэ гаргагдаха юм.

Сибириин эрдэмтэд бүхы совет хүнүүдтэл адли В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе шэнэ амжалтануудаар угтахые эрмэлзэнэ гээд отделениин түрүүлэгшэ академик **М. А. Лаврентьев** суглаае нээхэдээ хэлээ. Сибирьтэ эрдэм наукын түргэнөөр дэбжэлтэ—Ленинэй хараа түсэбүүдэй бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байһан гэршэ мүн.

Отделениин түрүүлэгшын орлогшо академик **Г. И. Марчук** тоосоото элидхэл хээ. Сибириин эрдэмтэд үнгэрэгшэ жэлдэ эрдэмэй 180 ондоо шухала асуудалнуудаар 700-һаа үлүүтэй темэнүүдые шэнжэлэн үзөөд тэрэ дүүргээ.

Сибирь болон Алас-Дурна зүтэй ой модоной баялиг тухай, хими, физикэ, геологиин талаар шэнэ шэнжэлгэнүүд тухай эрдэмтэдэй элидхэлнүүдые суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэхэ.

(ТАСС).

Теплоход дээрэхи музей

Далайн Рижскэ вокзалай захада хүнүүдые зөөдэг лайнер зогсожо байна. Тэрэнэй борт дээрэнь «Надежда Крупская» гэжэ төмөөр бэшээтэй. Табан жэлэй туршада соо теплоход хахад миллион миль гаталан дабаа. Тэрэ Канарска аралнуудай эрьедэ, Гаванын хажуудашье ошожо, үһан далайгаар хилэтэй Европын гүрэнүүдэй бүхы ниислэл хотонуудта хүрөө.

Теплоходой улаан булан соо Н. К. Крупскаягай багахан музей бии юм. Тэрэнэй скульптурна портрет немец судна бүтээгшэдэй бэлэг; Ильичэй дүтын хани нүхэр, большевик партиин мэдээжэ болоһон гэшүүдэй нэгэнэй алдарта ажабайдалай замуу тухай номууд. Хэрзэгы зонхилогшо Франкогой түрмэнүүд соо зобожо, түлижэ байһан испан коммунистнүүдай гараар бүтээгдэһэн бэлэгүүд стендүүд дээрэнь бии. Тэдэнэй тоодо испан арадай ажабайдалые харуулжа модон дээрэ һиилэгдэһэн бүтээлнүүд, уран гоёор угалзатуулан оёһон зүйлнүүд, гравюранууд бии. Революционернүүд тэдэнээ нюусаар Францида эльгээһэн, «Надежда Крупская» теплоходой Гаврта орожо ерэхэдэнь, эдэ бэлэгүүдынь совет морягуудта барюулагдаһан байгаа.

...Рижскэ судна заһабарилагшад энэ теплоходые холын замуудта бэлдэжэ байна. «Надежда Крупская» Латвиин ниислэлһээ аян замдаа март һарада гараха юм. Надежда Крупскаягай нэрэмжэтэ теплоход тэрэнэй нэрые далай болон океанууд соогуур омогорхон абажа ябахал.

(ТАСС-ай корр.).

Дагкесаманай хадын алтанай уурхай

КАЗАХ. (Азербайджанай ССР). Дагкесаманай хаданууда февралиин 19-нэй үдэр алтанай уурхайтай зуудахи газараа үрэмдэжэ эхилээ. Социалис Ажалай Герой Аббас Мамедовэй хүтэлбэрилдэг Бага кавказска геологическа экспедициин бригада газар үрэмдэхэ графигаа нилээд уридшалба. Энэ зуудахи шэнээр үрэмдэһэн газарыень алтаар баян байгаа гэжэ тодорхойлогдоо. Ашаглалгада үгтэхөөр бэлэдхэгдэжэ байһан Дагкесаманай алтанай уурхай промышленна ехэ удха шанартай юм.

(ТАСС).

Тайга соохи автомат станци

СОВЕТСКЭ ГАВАНЬ. (ТАСС-ай корр.). Татарска хоолойн эрье дээрэхи олон тоото тосхон һууринуудые телефонно автомат станци холбохо юм.

Советскэ Гавань Ванино гэжэ хойто зүгтэхи портын хоорондохи холбооной нэгэдэхи участок февралиин 19-дэ баригдажа эхилээ. Саһан хүнжэлөөр хушаатай Сихотэ-Алиньска тайга руу хабсаргагшадай бригада гараа. Тэдэнэр нютагай Соведүүдтэ һунгалтын үдэр болотор, болзорһоо һара хахад урид дүүргэхэ гэжэ шиидээ.

Модо бэлэдхэгшэдэй, түмэр замшадай, энергетигүүдэй, загаһашадай тосхон һууринуудта телефонно автомат станцинууд тодхогдоо. Далайн эрьедэ оршодог тосхон һууринуудтай холбоо байгуулхын тула нэгэ хэдыхэн минута городто ажаһуугшадта хэрэгтэй болохонь.

Партийна организацинуудһаа мэдээсэнэ

ШАЛГАЛТЫН ДҮНГӨӨР

ХОРИ. **(Телефоноор абтаба).** Һёдондо хабар КПСС-эй райкомой ээлжээтэ пленум дээрэ аймаг дотороо ниитын адууһа мал үсхэбэрилхэ тухай шухала асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн, тусхай зорилгонуудые тодорхойлһон хэмжээнүүд хараалагдаһан байгаа. Тэрэ пленумэй абаһан тогтоолой хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһые партиин райком шалгажа үзэбэ. Шалгалтын дүнгүүдые КПСС-эй райкомой бюро зүбшэн хэлсэбэ.

Тус асуудалаар бюро дээрэ Үдын совхозой главна зоотехник нүхэр Урханов, «Георгиевский» совхозой—нүхэр Галсанов, Дээдэ-Тайлсын совхозой — нүхэр Захаров гэгшэд элидхэһэн байна. Энэ асуудал зүбшэн хэлсэлгын үедэ совхозуудай директорнүүд, хүдөө ажахын үйлэдбэриин управлениин мэргэжэлтэд, үүлтэр һайжаруулгын болон искусственна үрэжүүлгэ эрхилхэ станцинуудай хүтэлбэрилэгшэд байлсаа.

Ниитын адууһа мал үсхэбэрилхэ хэрэг үшөөл бирагүй байдалтай, дутуу дунданууд, алдуу эндүүнүүд олон бии байһаар гэжэ бюро тэмдэглэбэ.

Ж. БАДМАЕВ.

АРАДАЙ ХИНАГШАДАЙ СУГЛААН

ХЭРЭН. КПСС-эй Түнхэнэй райком партийна эхин организацинуудай секретарьнарай хабаадалгатайгаар арадай хиналтын бүлэгүүдэй түрүүлэгшэнэрэй суглаа зарлаба. Тэрэ суглаан дээрэ КПСС-эй райкомой бюрогой гэшүүн, арадай хиналтын аймагай комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Ц. Г. Цыдеев** арадай хиналтын органуудай шэнэ дүрим тухай дэлгэрэнгы элидхэл хэбэ. Тиихэ зуураа арадай хиналтын бүлэгүүдэй урдахи зорилгонууд тухай мүн тогтобо.

Суглаан дээрэ КПСС-эй райкомой секретарь нүхэр **Н. И. Крючков** үгэ хэлэһэн байна.

Арадай хиналтын бүлэгэй хүдэлмэриие һайнаар ябуулһанайнь түлөө хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха аймагай комбинадай бүлэгэй түрүүлэгшэ нүхэр Л. А. Аюшеевтэ арадай хиналтын областной комитедэй Хүндэлэлэй грамота барюулагдаба.

Б. БИРБАЕВ.

НИИТЫН ГУРИМ САХИЛГА—ВУЛТАНАЙ ХЭРЭГ

Иимэ асуудал Ахын аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан зүбшэн хэлсэбэ. Тус асуудалаар элидхэл хэһэн КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр М. Ц. Гармаев аймагай Соведэй гүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай хүдэлмэридэхи дутагдалнууд тухай онсо тогтобо. Милициин, олониитын һайн дуранай эмхинүүдэй хүдэлмэриие һайжаруулха талаар бэелүүлхэ зорилгонууд тухай мүн элидхэлшэ тогтобо.

Ниитын гурим эбдэхэ, журам хазагайруулха, хуулида таарахагүй ябадал гаргаха, зөөри үбэршэлхэ, үрилтэ хэхэ ушарнууд аймаг соо үзэгдэһөөр гэжэ элидхэл тушаа үгэ хэлэһэн «50 лет Октября» колхозой парткомой секретарь нүхэр Б. М. Марзаев, аймагай прокурор нүхэр В. Н. Гамбуев, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Базаров, ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Я. Д. Галсанов болон бусад тэмдэглэһэн байна.

В. ГАЛСАНОВ.

ШЭНЭ МУЗЕЙ

Тээгдын дунда һургуулиин классууд бүхэндэ В. И. Ленинэй булангууд эмхидхэгдэнхэй, агуу багшада зорюулан гаргагдаһан материалнууд энэ булангдань байдаг.

Манай һургуулиин комсомолой ба пионерэй эмхинүүд мүн лэ «В. И. Ленинэй һургаалаар!» гэһэн уряа доро хүдэлмэреэ ябуулнад. Класс бүхэндэ долоон хоног соогоо Ленинэй нэгэ уншалга болодог. Комсомолой комитедэй даалгабаряар 10-дахи классай һурагшад энэ уншалга үнгэргэдэг байна. Директорэй орлогшо В. В. Билевич эдэ бүгэдые ударидалсадаг, мүн һургуулидаа музей байгуулхын тулада ехэ ажал хэһэн байна.

Багша В. И. Ленинтэ хабаатай материалнууд, фото-буулгабаринууд, альбомууд болон бусад зүйлнүүд олоор суглуулагдаа. Иигэжэ 7 ехэ бүлэгһөө бүридэһэн музей январиин эсэс багаар манай һургуулида нээгдэбэ.

Олон хүнэй хабаадалгатайгаар, баяр ёһололой оршон байдалда энэ музей нээгдэһэн байна. Эндэ суглараганд музейдэ орожо хараһан, В. И. Ленинэй музейн директор—10-дахи классай һурагша Цыцыктуевагай хөөрөө шагнаһан байна. Удаадахи үдэрынь түрэлхидэй лекторидо ерэгшэд мүн лэ энэ музейдэ орожо хараа. Энэнэй һүүлээр агуу багшын һургаалаар үхибүүдые хүмүүжүүлхэ тухай эхин һургуулиин багша А. Н. Жарниковагай лекци һонирхон шагнаба.

Н. НАНЗАТОВ, багша.

Хоринн аймаг.



Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын коллектив табан жэлэй дүрбэдэхи жэлые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байнхай. Цех, бригада бүхэнэй хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Сэмбэшэд гурбан жэлэй туршада түсэбһөө гадуур 126 мянган метр бүд гаргаа.

Мүнөө фабрикын коллектив В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөндэ оролсоод, түсэбһөө гадуур 200 мянган метр бүд гаргаха гэжэ шиидээ. Зураг дээрэ: бэлэдхэлэй цех соо.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

«СОВЬЕТ ЛЭНД» ЖУРНАЛ НЕРУГЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ ШАНДА ХҮРТЭБЭ

Совет литература, искусствын зургаан мэдээжэ ажал ябуулагшад — поэт В. К. Реймерис, уран зохёолшо А. И. Шифман, академик Б. Г. Гафуров, индолог Н. Р. Гусева, уран зурааша Д. А. Налбандян болон скульптор Е. В. Вучетич гэгшэдэй Джавахарлал Неругэй нэрэмжэтэ шангай лауреадууд болоһон тухай мэдээсэл түбэй газетэнүүдтэ һаяхана тунхаглагдаа бэлэй. Индиин премьер-министр Индира Ганди толгойлогшотой хамтын совет-индийскэ комитет нимэ шиидхэбэри гаргаа. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин тус комитедэй хүндэтэ түрүүлэгшэнь юм.

Советскэ Союз Инди хоёрой хани ёһоной харилсаанай улам саашаа хүгжэлгэдэ ехэ хубита оруулһанайнь түлөө «Соведүүдэй орон» («Совьет Лэнд») гэжэ журналда мүн лэ Джавахарлал Неругэй нэрэмжэтэ шан олгогдоо. Энэ уран зурагуудаар шэмэглэгдэһэн, һарадаа хоёр удаа гарадаг журнал Индидэ хэблэгдэдэг юм. Эхэнхи материалнуудыень Хэблэлэй һониин агентствын журналистнууд болон фотомастернууд бэлэдхэжэ үгэдэг.

Австриин аяншалагша, журналист Гарри Зихровскиин бэшэһэн «Далда нюусагүй Инди» гэһэн ном арбаад жэлэй саада тээ гартам орожо, би ехэтэ һонирхон уншаа бэлэйб. Индиин газар дайдаар аяншалжа ябахадаа, тэрэ хүн нэгэтэ «Совьет Лэнд» гэжэ журналай уншагшадай конференцидэ тудаад, һонирхон шагнаһан тухайгаа ном соогоо хөөрөө һэн. Индиин аха булан газарта болоһон энэ конференциин ехэ дэбжэлтэтэйгөөр үнгэрһэн тухай бэшэхэдэнь, намда, совет хүндэ, ехэл һониин һэн. Тиихэдэ, 1955—56 онуудта, Индиин таба-зургаан гол хэлэн дээрэ гарадаг байһан энэ журналай юрэнхы тираж оройдоол 100.000 шахуу болодог байгаа. Тиинбэшье һаа, түрүү үзэлтэй Индиин уншагшадай дунда үргэнөөр таража шадаа һэн.

Мүнөө «Совьет Лэнд» журнал Индиин арадуудай арбан хоёр хэлэн дээрэ, англиин болон Непалай хэлэн дээрэ барлагдана. Тиражнь 550 мянга хүрэтэрөө ургаа. Хилын саана гарадаг эгээн томо совет журнал байхаһаа гадна, Индиин журналнуудай дунда тиражаараа тон түрүүшын һуури эзэлнэ. Сэхынь хэлэхэдэ, «Совьет Лэнд» уншадаггүй газар Индидэ олохонь түбэгтэйл байха.

Хори нэгэн жэлэй туршада «Совьет Лэнд» журнал Инди болон Советскэ Союзай арадуудай хоорондо сэдьхэл зүрхэнэй талархалые дамжуулжа байдаг ёһотой дугы болонхой гэхэдэ алдуугүй. Энэ журнал хадаа совет-индиин хани барисаанай түшэг тулгуури мүн. Индиин президент Закир Хусейн журналда эльгээһэн тусхай бэшэг соогоо иигэжэ мэдүүлнэ: «Советскэ Союз тухай али бүхы мэдээсэл Индиин үргэн арад зоной дунда тарааха хэрэгтэ журналай оруулһан хубитые онсолон магтамаар. «Совьет Лэнд» журналай болон хэблэлэй бусад органуудай оролдолгын ашаар Советскэ Союз Инди хоёрой хоорондо бии байгаа хани нүхэсэлэй саашадаашье хүгжэхэ, бэхижэхэ байһанда һэжэг түрэнэгүйб...».

Борис ВЛАСОВ.

(АПН).

Н. К. КРУПСКАЯ

ЛЕНИН ТУХА[Й] ДУРАСХААЛ



«Искра» эршэмтэйгээр хүдэлжэ, нүлөөниинь улам ехэ болобо. Партиин Программын бэлдэгдэжэ байхада, тэрэниие зүбшэн хэлсэхээ Плеханов Аксельрод хоёр Мюнхен ерээ һэн. Программын ехэ бэшэгыень Ленин бэшэһэн байгаа. Тэрэнэй зарим зүйлнүүдые Плеханов шүүмжэлһэн юм. Вера Ивановна Засулич Ленинтэй арсалдаатайшье һаа, мүн Плехановай хэлэһэн бүгэдые зүбшөөхэгүй байба. Аксельрод баһа зарим лэ асуудалаар Ленинтэй адли һанамжатай байһан.

Владимир Ильич Плехановтай эбээ таһархадаа һанаан үнөөн болодог, унтаха нойроо алдадаг байгаа.

Саашадаа «Искрые» Мюнхендэ хэблэхын аргагүй болоо гэжэ тэрэ үесэр мэдэгдэбэ. Типографиин эзэнэй айдаһаниинь хүрэһэн байгаа бшуу. Теэд хайшаа ошохо гээшэб? Плеханов Аксельрод хоёр Швейцари орохо дуратай байба. Харин бэшэдынь Лондон ошохоор шиидээ һэн. Мюнхендэ байһан энэ сагнай ехэ һаруул һайхан үе мэтээр һанагдадаг. Энэ үедэ Владимир Ильич, Мартынов, Потресов, Засулич хоорондоо эбээ ехээр таһаагүй, харин ниитэ ород газетэ бии болгохо зорилгодо бүхы хүсэеэ хандуулаад байгаа бшуу. Парти байгуулха зам зүбөөр хараалагдаа, «Искрые» тойруулан улам олон хүнүүдые нэгэдүүлжэ байнабди гээд бултадаа мэдэржэ байгаа һэмди.

ЛОНДОНДО БАЙҺАН ҮЕ 1902—1903

Бидэнэр 1902 оной апрельдэ Лондон ошоо һэмди.

Лондоной асари ехэ байһые гайхабабди. Ильич омнибусай оройдо гаража һуугаад, город соогуур удаан ябаха дуратай юм һэн. Хулалдаа наймаа ехээр эрхилдэг энэ томо хотын хүүгэжэ байхыень һайхашаадаг бэлэй. Томонууд ялагар сонхотой, ургамал модон хүреэтэй баяшуулай сэрнүүд шууягүй уужам гудамжануудта мантайлдажа байха. Харин уйтан муухай гудамжануудта Лондоной хүдэлмэришэ зон байдаг байгаа. Гудамжын дунда угаагдаһан хубсаһан хатажа, тэрэй хэрэлсы дээрэ үнэһэн хүхэ шарайтай үхибүүд наадажа байха. Баян ба үгытэй ядуу байдалай элэ үзэгдэлнүүдые харахадаа, Владимир Ильич шүдөө зуугаад: „two nations" («хоёр нации!») гэжэ хэлэдэг һэн.

Владимир Ильич хүдэлмэришэдэй олоороо сугларлаг газарнуудаар ябаха ехэ дуратай байгаа. Эсэшэһэн хүдэлмэришэд хотын заха гаража, зүлгэ ногоон дээрэ удаан хэбтэхэ, үгышье һаа — бар болон уншалгын залда сугларха. Лондондо уншалгын гэрнүүд олон юм. Эдэнь гудамжаһаа сэхэ ородог нэгэ таһалгада байха. Тэрээн сооһь һууха һууришье үгы, газетэнүүд ханада үлгөөтэй байдаг. Үндэр тулгатай модон дээгүүр газетэеэ дэлгэжэ уншаһанай һүүлээр хүдэлмэришэд тэрэнээ һууридань үлгөөд, гаража ошодог бэлэй. Уншалгын иимэ таһагуудые Ильич өөрынгөө орон дотор бии болгохо хүсэлэнтэй байһан. Зоной ородог багахан ресторанда, церьковто Ильич ородог һэн. Англидахи церковь соо мүргэлэй дүүрэһэнэй һүүлээр богонихон элидхэл хэгдэжэ, удаань үгэ буляалдаан болодог юм. Ильич эгээлэй хүдэлмэришэдэй тиигэжэ үгэ буляалдалые шагнаха илангаяа дуратай һэн. Тэдэ суглаанууд дээрэ ямар нэгэн асуудал, проект, жэшээнь саад-город тухай зүбшэн хэлсэгдэдэг байгаа. Ильич угаа анхаралтайгаар шагнаад, хүхюу баяртайгаар иигэжэ хэлэдэг һэн: «Харыт, эдэтнай үнэхөөрөө социалистнууд лэ! Элидхэлшэ ахир юумэ хэлэнэ. Харин хүдэлмэришэн гаража ерээд, асуудалай тон голыень барин хэлэжэ, капиталис байгуулалтын муу муухайень таһа шүүмжэлэн элишэлнэ бшуу».

Англиин социалистнуудай гэртэ ямар байдагыень бидэ бага мэдэхэбди. Англичанууд гээшэмнай хүнөөр ниисэгүй зон шуу. Ородой эмигрантнуудые ехэ гайхангяар үзэдэг байгаа. Англиин нэгэ социал-демократай намайе мушхэһыень һананаб: «Та, үнэхөөрөө түрмэдэ һууһан юм гүт? Хэобэз минии һамгые түрмэдэ хаагаа һаань, би лаха һэмбиб—мэдэнэгүйб! Минии һамгые!..» Манай байрын эзэн эхэнэрэй хүдэлмэришэн бүлын болон мантай англи хэлэнэй хэшээл хэдэг англичануудай жэшээ дээрэ хара амяа харашаһан зоной байдал элитээр үзөө һэмди.

Бэеэ нюужа байха талаар ехэ һайнаар түбхинэбэбди. Тэрэ үедэ Лондондо ямаршье документ һурадаггүй, нэрэ обогоо хэншье гэжэ хэлэбэл хамаагүй байгаа.

Бидэнэр Рихтер гэжэ обогоор бэшүүлбэбди. Англичанууд ондоо яһанай хүнүүдые бултыень немецүүд гэжэ тоолодог байгаа. Тиимэһээ гэрэй эзэн эхэнэр бидэниие немец зон лэ гэжэ һанадаг һэн. Удангүй Мартов Вера Ивановна хоёр ержэ, Алексеевтэй хамта манһаа холо бэшэ нэгэ ехэ гэр соо байрлаба.

Владимир Ильич Британска музейдэ хүдэлдэг һэн. Үглөөгүүр тиишэ ошоһон хойнонь Мартов намда ерэжэ, хоюулаа почто харадаг, зүбшэдэг байгаабди. Тиигэжэ Владимир Ильич хашартай нэгэ ажалһаа сүлөөлэгдэбэ.

Плехановтай арсалдаан арай гэжэ дүүрэбэ. Владимир Ильич эжытээ, Анна Ильиничнатай уулзажа, тэдэнтээ далайн эрьедэ байд гэхээ һараар Бретань ошоо һэн. Сар үргэлжэ долгилон хүдэлжэ байдаг заха хизааргүй далайе хаража байха ехэ дуратай, далайн хажууда амардаг байһан юм...

Лондондо байхадамнай, манда хүнүүд Россиһаа ерэдэг һэн. Хилын саана бидэнэй хэблүүлһэн «Искра», «Заря» газетэнүүд, номууд Россида манай агентнүүдтэ хүргэгдэжэ, тэдэнэр элдэб нюуса типографинуудтаа тэдэ газетэ, номуудые бүри олошоруулаад, комитедүүдтэ тараадаг, мүнтэ суглуулдаг байгаа. «Искра» газетые хэблэн гаргадаг нюуса типографи Бакуда бии байгаа. Аха дүү Енукидзенар тэндэ хүдэлдэг, Красин (Морин гэжэ нюуса нэрэнь) ажалыень хүтэлбэрилдэг, харин типографинь Нина гэжэ нэрэтэй байгаа. Хойто зүгтэ, Новгородто Акулина гэжэ нэрэтэй ондоо типографи бии болгохо гээд, тэрэмнэй удангүй буруу һүрөө һэн. Кишиневто нэгэ нюуса типографи бии аад, бидэнэй Лондондо байха үедэ мүн буруу һүрэһэн байгаа. Гаргаһан литератураяа Вильно хотоор дамжуулан эльгээдэг һэмди. Питертэ байгаашаднай Стокгольм руу эльгээгты гэхэдэнь, газетэ, номоо тиишэ нүүд нүүдээр ябуулхадамнай, «пивэ» (эльгээлэһэн литератураяа иигэжэ нюусаар нэрлэдэг байгаабди) абтаа гэһэн мэдээн ерэхэ. Номуудмнай Питер хүрөө ха юм гээд лэ, Стокгольм руу литератураяа эльгээжэл байгаабди. Теэд 1905 ондо Швеци дээгүүр Россигаа бусажа ябахадаа мэдэхэдэмнай, «пивэмнай» оройдоо саашаа эльгээгдээгүй, Стокгольмын Арадай гэрэй подвал соо обоо хүбоо болошоод хэбтэбэ.

Мүн хэдэн бусад хотонуудаар дамжуулан, литература эльгээгдэдэг бэлэй. Харин энээнэймнай арбанайнь лэ нэгэ хуби хүрэдэг байгаа ха. Гэбэшье хүрэжэ ошоһон литературанууды түргэн тарадаг һэн. Илангаяа «Юу хэхэб?» гэһэн ном түргэн тараба. Түсэбэй ёһоор ажалладаг нюуса эмхи манда тон шухала хэрэгтэй гэжэ бүгэдэ мэдэрбэ. Владимир Ильич комитедүүдэй шанар һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хээ һэн. Манай партиин түхэл шарайень тодорхойлжо, мүнөө үеын эмхидхэлэй үндэһэ һууриень табиһан Ильичэй энэ хүдэлмэринь залуушуулда багаар мэдэгдэжэ байна.

...Бүхэли үбэлдөө съездэ бэлэдхэл хэгдэбэ. Энэ ехэ хүдэлмэриие сүл түлэб Владимир Ильич ябуулба. Россиһаа бэшэг ерэжэ үгэнгүй ехэ зобоодог, Ильичые үргэһэ нойргүй болгодог һэн. Нэгэ бүхэли парти байгуулжа, али бүхы олон кружогуудые тэрээн тодор бастааха, хоорондохи элдэб илгааень, тэрэ тоодо национальна илгааеньшье усадхаха хэрэгтэй байгаа. Энэ талаар Бундтай ехэ тэмсэл хэгдэһэн юм. Бунд РСДРП-дэ орохоһоо арсадаг, гүйсэд бэеэ даанхай политическэ парти болоод, амяараа байха гэжэ оролдодог һэн. Иимэ тактика еврейн пролетариадта айхабтар ехэ хоро хүргэхэ байгаа. Еврейн пролетаринар гансаараа хэзээшье илалта түйлажа шадахагүй байгаа бшуу. «Искра» газетын редакци хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе нэгэдхэхын түлөө шанга тэмсэл хэһэн юм.

Удангүй «Ажалые сүлөөлхэ» бүлэг редакцияа Женевэдэ урилха тухай асуудал дахин табиба. Владимир Ильич тиишэ ошохо дурагүй байгаа. Теэд бүгэдэ ошохо болоходонь, нүүхэеэ түхеэржэ эхилээ һэмди. Владимир Ильич эдэ бүгэдэһөө ехээр дураа гутаһандаа үбдэшөө һэн.

Лондондо Владимир Ильичэй дурыень гутаадаггүй хүдэлмэринүүдэй нэгэн гэхэдэ, «Хүдөөгэй үгытэйшүүлдэ» гэһэн багахан ном бэшэлгэ байгаа. Үгытэй таряашад лахадаа хүдэлмэришэдтэй хамта тэмсэхэ ёһотойб гэжэ Владимир Ильич ном соогоо тайлбарилна. Иигэжэ Ильич түрүүшынхеэ таряашадта хандаһан юм.

ХОЁРДОХИ СЪЕЗД 1903 оной ИЮЛЬ—АВГУСТ

Энэ съезд Брюссельдэ эхилээ һэн. Съездэ шиидхэхэ эрхэтэй 43, зүбшэхэ эрхэтэй 14 делегат хабаадалсаба. Мүнөөнэйхитэй жэшэбэл, энэмнай багахан съезд ааб даа. Харин тэрэ үедөө ехэ байгаа. 1898 ондо болоһон I съездэ оройдоол 9 хүн хабаадаа һэм шуу. Тиихэдэ 5 жэлэй туршада партиин гэшүүд нилээд олошороо гээшэ.

Владимир Ильич партиин съезднүүдые онсо удха шанартай хэрэг гэжэ тоолодог һэн. Тэрэ үедэ съездые нюусаар зарлажа, партиин программа болон тактикын гол асуудалнуудые зүбшэхэ арга боломжые олон жэл соо хүлеэдэг байгаа гэжэ мүнөөнэй залуушуул мэдэхэгүй байна. Тиимэһээ партиин съезднүүдые Ильичэй айхабтар шухалада юундэ тоолодогыень ойлгоншьегүй байжа болохо. II съезд дээрэ партиин программа, мүн Бунд тухай болон бусад асуудалнууд зүбшэгдэһэн байна.

Эдэ асуудалнуудые зүбшэхэдөө, Ильич Плехановтай илангаяа дүтэрхы һаналтай байһан юм. Плеханов Ленин хоёрые арсалдуулхые хүсэһэн Акимовта Плеханов шоглон, иигэжэ хэлээ һэн: «Наполеон маршалнуудаа һамгадһаань һалгаха ехэ дуратай хүн байгаа. Зарим маршалнуудынь һамгадтаа дуратайшье һаа, һалаха баатай болодог һэн. Нүхэр Акимов энэ талаар Наполеондо адли байна. Намайе заабол Ленинһээ һалгаахые оролдоно. Теэд би Ни[...] шалнуудтал үгэлэнь [...] ниинһээ һалахагүйб. [...] намһаа һалаха хүсэл[...] найланаб...» Владимир [...] толгойгоо һэжэрдэг [...]

Брюсселиин полиц[...] үһэридэг болоҗо. Зем[...] дэн хүнүүдые нам[...] бүгэдэ Лондон орохо [...] бди. Тэндэ Бунд тухай [...] шалгые үргэлжэлүүл[...] ра» газетые Централ[...] гожо баталһан байн[...]

Съездын арбаад засе[...] байхада, тэндэ түгш[...] эхилбэ. Хилын саан[...] ниие командална, [...] байжа бундынхид [...] дело» газетынхид [...] Илангаяа Уставай [...] раф ехэ арсалдаатай [...] нов Ленин хоёртой [...] даггүй хүнүүд арсал[...] дые дэбэргэн, шухал[...] бэртэй томо асуудалнуу[...] руулхые оролдоһон [...] «Юунһээ эхилхэб?», [...] гэһэн статья, номуу[...] добтолжо. Ленин түрг[...] хо дуратай хүн гэжэ [...] болоһон юм. Владимир [...] дээрэ эрид шанга үгэ[...] байба. «Алхам урагша[...] хойшоо» гэһэн ном [...] бэшээ һэн: «Централ[...] делегадтай съезд дэ[...] тушаа хөөрэлдэһэнээ [...] «Съезд дээрэмнай яма[...] тэй хүндэ байдалтай [...] жэ тэрэ хэлэбэ. — «[...] рүүн тэмсэл болоно, [...] гүү номнол хэгдэнэ, [...] шангаар арсалдажа, [...] хэд бэшэ шэнгээр [...] «Съезд гээшэмнай ямар [...] хан юумэн бэ!» — гэж[...] баб. — «Эрид сэхэ, [...] һанамжанууд хэлэгдэ[...] зүйлнүүд тодороо. Бул[...] Гарнууд үргэгдөө. Ш[...] тад. Нэгэ шата гараг[...] —эгээл энэ зүб гээш[...] байдал шуу. Энэ инте[...] хашартай нобшо, зах[...] буляалдаан бэшэл. [...] даата асуудалые шиид[...] бэшэ, харин эсэжэ [...] дүүрэдэг шуу...» «Лен[...] нүхэр намайе гэлын [...] мүрөө хабшач байба. [...] ойлголсохогүй байгаабд[...]

Эгээл энээхэн ниит[...] бүхы дээрээ харагдаад [...]

Съездын эхилхэһээ [...] ехэ муудаад байгаа. Л[...] муулажа, унтажа шада[...] айхабтараар сэтьхэл [...] годог болоһон байна.

Владимир Ильич өөр[...] шэрүүнээр хэлэдэгшэ [...] най түрүүлэгшэ байха[...] зохид зантай байдаг, [...] хүниие хүндэлдэг һэн. [...] ханов түрүүлэгшээр һу[...] хурдан ухаатайгаа х[...] оролдодог, һанаандаа [...] юумэ хэлэгшэдые ен[...] дуратай байһан.

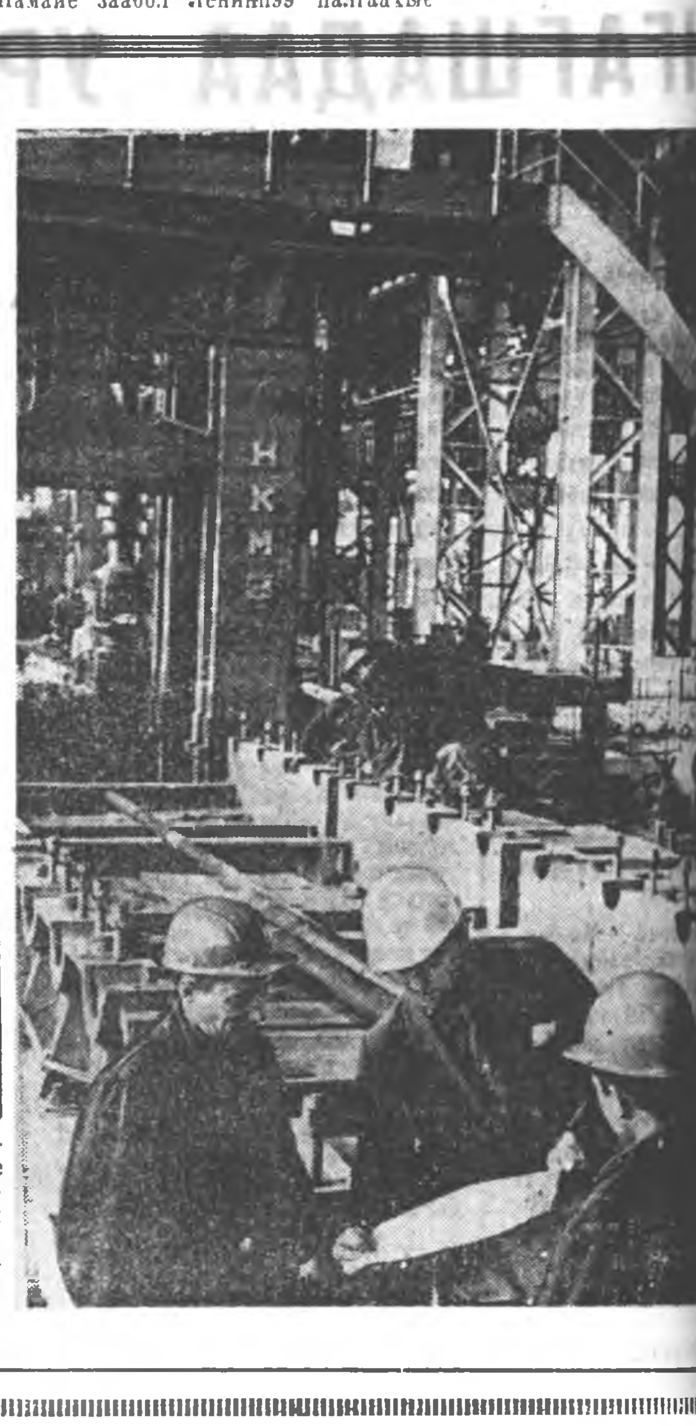
Съезд арай гэжэ дүү[...] Клэр (Кржижановский), [...] ник) ЦК-да һунгагд[...] шиидхэхэ эрхэтэй 44 хү[...] дуугаа бариһан юм. Лен[...] гандо Плеханов, Ленин [...] тов һунгаглаба. Теэд Ма[...] пила хабаадалсахаһаа [...] гэжэ зэргэдэмнай хахара[...]

(Үргэлжэлэлынь гараха).



ЛЕНИНГРАД. Вера Слуцкаягай нэрэмжэтэ фабрикын гаргаһан бүдөөр плати оёһон хүнүүд олон байха. Бүдынь хододоо шапар һайнтай. Зураг дээрэ (зүүн гарһаа): фабрикын түрүүшүүл Галина Кузнецова, Нина Копейкина, Евдокия Иванова гэгшэд.

ТАСС-ай фото.



Новолипецкын металлургиин заводто түмэр зүйлнүүдые гаргаха түхеэрэлгэ бэлэн болоҗо байна. Зураг дээрэ (зүүн гарһаа): слесарь-монтажник И. Тормашев, главна инженер Г. Гончаренко, бригадир В. Щербаков гэгшэд барилга дээрэ.

ТАСС-ай фото.

ЭЭЛЖЭЭТЭ ХЭШЭЭЛ

Аймагай партийна ажахын эдэбхитэдэй һургуулиин ээлжээтэ хэшээл һаяхан Бартажан тосхондо үнгэргэгдэбэ. Тэрээндэ совхоз зүблэлэй түрүүлэгшэнэр болон ажахын хүтэлбэрилэгшэд хабаадалсаа.

Хэшээлдэ суглараагшад КПСС-эй райкомой секретарь К. Бадмаевай хэһэн «Мүнөө үеын идеологическа тэмсэлэй зарим илгаанууд тухай», аймагай үйлэдбэриин управлениин начальник Ж. Ж. Жалсараевай «Хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые научна талаар хүтэлбэрилгэ» гэһэн лекцинүүдые шагнаа. Тэрэшэлэн аймагай арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ Х. А. Бадмаевай «Арадай хиналтын ленинскэ ёһо гурим» гэһэн элидхэлые суглараагшад һонирхожо шагнаа.

Н. САНДАНОВА.



...үүе хүдөө ажахые саашадань улам түргэнөөр хүгжөө- ...удалай табигдажа байхада, ажалые научна аргаар эм- ...гэ тон шухала болоно. Энэ талаар Бэшүүрэй совхоздо ...шумэн хэгдэдэг. Ажахын мэргэжэлтэд жэл бүри адууһа ... хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэжэ байхын тулада ...ативна хүдэлмэридөө ехэ анхарал хандуулна. Зураг ... совхозой главна мелиоратор Б. Б. Дымбрылов (зүүн ...) главна зоотехник П. М. Алдаев хоёр энэ асуудалаар ...дэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ХОЖОМДООГҮЙ ҺАНАМЖАНУУД

Бидэнэр, уран зохёолшод, илангаяа шүүмжэлэгшэд болон литературоведүүд, үндэһэн литературынгаа абдар соо бии болоһон шэнэ амисхаалтай һайн шанартай зохёолнуудые хүсэдөөр обёордоггүй, анхаралаа хандуулдаггүй гэхэшүү нэгэ муу заншалтайбди.

Һүүлэй арбаад жэлнүүдтэ хэблэгдэһэн һайншье, заримдаа һула бороошье олохон номууд бодото сэгнэлтэ абангүй, шүүмжэлэгшэдэй нюдэндэ торсолдонгүй үлэшэдэгынь ехэл халаглалтай, манай литературын хүгжэлтэдэ һаад хэдэг бүдүүлиг ябадал болоно. Тиигээд энэ хадаа заншал болоно байнхай.

Хараад үзэхэдэ, манай мэдээжэ шүүмжэлэгшэд болон литературоведүүд (тиимэшье үсөөн бэшэл!) журнал, газетэнүүдтэ богонихон шэнжэлэл бэшэхэ хэрэтые огто тоодоггүй шэнги, зузаан монографи болон томо статьянууд дээрэ һуужал һуудаг хэбэртэй гээд һэжэг түрэнэ. Иимэ монографи болон статьянуудай хэрэгтэй байһыень арсанагүйбди. Харин жэжэшье һаа, тон шухала шүүмжэлэл саг дээрэнь бэшэхэ хэрэттэ тэдэнэй анхаралаа хандуулдаг һаань, һайн бэлэй.

Чимит Цыдендамбаевай аяар 1958 ондо хэблэгдэһэн «Буряадай угалзанууд» гэжэ номые һаяхан гартаа абаба гээшэб. Хэблэлһээ гараха үедэнь уншаһан байгааб. Таахада тэрэ сагта богони шүлэгүүдые (миниатюрануудые) бэшэжэ мэргэжээгүй байһан дээрһээ энэ номой һайн талануудые хүсэд обёоронгүй гаража болооб. Теэд энэ ном тушаа хэблэлдэ гараһан шүүмжэлэл уншаһанаа, хөөрэлдөө, арсалдаа дуулаһанаа һананагүйб.

Харин яаралгүй бодомжолон уншахадаа, ном соохи богонихон шүлэгүүдэй удха түгэлдэр долгиндо абтажа, хэдэн дахин дабтажа уншаһанай удаа түрэһэн һанамжанууд тухайгаа тзанадтай хөөрэлдэхые хүсэһэн байгааб.

Буряадай мэдээжэ уран зохёолшо Чимит Цыдендамбаевтай уншагшадые танилсуулһанай дэмы. «Банзарай хүбүүн Доржо», «Түрэл нютагһаа холо» гэһэн романуудынь, уран һайн повестьнууд болон рассказуудынь, олон тоото поэмэ болон шүлэгүүдынь та бүгэдэндэ үнинэй мэдээжэ ха юм.

Энэ ном соо найма, арбаад мүрнүүдһээ бүридэһэн шүлэгүүд ехэнхи хүбинь юм. Харин номой һүүлдэ оруулагдаһан хэдэн ута шүлэгүүд, шог үльгэр бусад соогоо илгаржа харагдана. Эдэнэй үгы һаань һайн бэлэй. Теэд энэ ушарай шухала бэшэ хаданнь орхёод, номдо нэрэ үгэһэн буряадай угалзанууд мэтэ гоё һайхан хээтэй, үндэһэн поэзиин бодото шэнжэтэй бүтээлнүүд дээрэ тогтохо дуран хүрэнэ.

Тиихэдэ богонихоншье шүлэгүүдынь барандаа нэгэ амисхалаар бэшэгдэһэн байбагүй, унжагайшаг, гүнзэгы бодолоор зэбсэглэгдээгүй шүлэгүүдшье хаа-яахан ушараадхина. Ямаршье ажалда иимэ дутуу зүйлнүүд байдаг гээшэ ааб даа. Харин мүнөө номой һайн тала тушаа хөөрэлдэхэ хүсэл бии.

«Богони гэхэ гү, али ябаган шүлэгүүд (миниатюранууд) батахан хэмжээнэй, дүүрэнги маяг хэлбэритэй зохёол юм. Энээниие мэргэжэл ехэтэ поэдүүд дабажа гарадаг. Тиимэһээ уянгата шүлэгүүдэй эгээл хүндэ хүшэр формонь болоно» гэжэ поэзиин словарьнууд соо бэшээтэй.

Чимит Цыдендамбаевай «Буряадай угалзанууд» эдэ эрилтэнүүдые хүсэд хангаха гэхэдэ, алдуу болохогүй. Энэ ном соо бодолнууд болон образуудай түрисэлдөөн, үни удаан бодомжолгын үрэ дүн, гүнзэгы удха гэхэ мэтэ баран бии.

Дээрэ хэлээшээ баталхын тула зарим шүлэгүүд, мүрнүүд дээрэ тогтохомнай. Эхин түрүүн «Уран һиилүүршэ» гэһэн шүлэгыень хаража үзэе.

Хаа хүндэ магтаалтай
Хаахар Жамьян гэжэ хүн,
Хаанай дүрсэтэ мүнгые
Хабтагар болотор дабтажархёод,
Тэрэ сатаан мүнгэнэйнгөө
Тэб тэгшэхэн хасартань
Эрхэ хүбүүтээ тэбэриһэн
Эхэнэрэй дүрэ һиилэжэрхёо,
Цаанаһаань харахада, Жамьян гэжэ хүн хаанай мүнгэн дээрэ хүбүүгээ тэбэриһэн эхэнэрэй дүрэ һиилэһэн байха юм. Харин саагуур бодомжолоод үзэхэдэ, гүнзэгы философско удхань элирнэ.

Мэргэжэл багатай поэт шэнэ үе сагай болоһые харуулха гэбэл, ута унжагай мүрнүүдые хойно хойноһоонь үлхэбэшье, хүсэһэндөө хэр хүрэхэ байгааб даа! Харин Чимит Цыдендамбаев наймахан мүр соогоо Жамьян гэжэ хүнэй образ дээрэ бүхы совет хүнүүдэй жаргалта һаруул байдалаа яажа дайлан абаһые эли тодоор харуулаадхина.

Арадайнгаа ажабайдалда туһатай, хэтэдээ мартагдахагүй үйлэ хэрэг бүтээһэн аад, бүгэдэнэй дундаһаа илгаран тобойхо дурагүй хүнүүд манай дунда олон ушардаг даа.

...Янза бүриин зүйлнүүдые
Яһан эбэртэ багтааһан аад,
Обог нэрээ һиилэхэ
Ори жаахан зай забһар
Олоогүй тэрэ хүн хэн гээшэб?

Тиимэ бодото хүнүүдые магтан дуулаһан хурса мүрнүүд элэ бэшэ аал!

Гайхалтай тодо зэргэсүүлгэнүүдшье шүлэгүүд соонь үсөөн бэшэ ушарна. Эрдэм бэлигээр элбэг, сэдьхэл мэдэрэлээр һайхан хүниие һамараар дүүрэн борбоосгойтой, харин иимэ хүбүүд, басагадаар олон арадые борбоосгойтоор барсайһан Асари Хушатай, шоргоолжоноор исалжа байһан бутые шэрэм тогоон соо шэргэнтүй бусалдаг уһантай, набшаһадай һудалаар дамжадаг шүүһэ шэмые ууһантай сасуулна. Эндэ ондоогоор хэлэхын аргагүйл.

Аадарай һүүлээр наранай гаража, сэлмэһэн тэнгэриие уйлаад һамаарһан үхибүүнтэй поэт жэшэнэ:

...Сэнхир зунай тэнгэриин
Сэлмэхэ бурхэхэншье түргэн даа.
Эдир хөөрхэн үхибүүдэй
Энеэхэ уйлахан шье хямдахан даа.

Эндэхи олонхи шүлэгүүд байгаалиин байдал дээрэһээ абтажа, саашань гүнзэгы удха оруулжа бэшэгдэһэн байна. Тиихэдэ хүнэй, үхибүүдэй образууд диилэнхи шүлэгүүд соо гаргагдана. Эдэнтэй ушархадаа поэдэй байгаалида, түрэл арад зондоо инаг дуратай байһыень элишэлнэбди.

Агааргүй һаа манай дэлхэй юртэмсэ, һара мэтэ хооһон хабсагай шулуун байха байгаа. «Улаан галшье агааргүй һаа, унтардаг бэшэ гү» гэжэ поэт зүбөөр манһаа асууна.

Гаргаһан үхибүүндээ хаанашье, хэзээшье ябахадань энэрхы дулаанаар һанаагаа зободог эхын зүрхэн, сагай ябаса доро шулуу, түмэрэй һэндэрхэ, жэбэрхэдэ бүри хурсал болоно байдаг арадай үгэ хэлэн, бүхы юумэнэй хэмжээтэй, хэмжүүртэй байхада, юугээршье хэмжэшэгүй оюун бэлиг, ухаан сэдьхэл гэхэ мэтэ Чимит Цыдендамбаевай ябаган шүлэгүүдэй темэнүүд болоно.

Март һарада гэрэй хушалтаһаа шолд гэжэ буушаһан дуһалхан, саһан дороһоо бултайжа, газар ехэ дэлхэйе гайхан хаража байһан шэгшын зэргэ ургыхан, ангаһан бутыч уухада гүйхэн болошодог булагхан поэдэй хёрхо нюдэндэ торолдоод лэ байна. Болото поэт лэ юрын ажабайдал сооһоо юрэнхы ушаралнуудые абажа, өөрынгөө бэлиг мэргэжэлэй хэмжээгээр сэдьхэл зүрхэн соогуураа гаргаха аргатай. Чимит Цыдендамбаев тиимэ поэдүүдэй нэгэн болоно.

Поэдэй олонхи уянгата шүлэгүүдынь гражданска ульһатай. Ажабайдалые, байгаалиие газаа талаһаань зураглаад лэ гарашадаг зарим бэлигээр хомор поэдүүдтэ орходоо Цыдендамбаев байгаа юумэнэй удхые, хүн түрэлтэндэ туһатайень, хэрэгтэйень элирүүлхэ гэжэ оролдоно.

Муу һанаатай, булгаа мэхэтэй,
Мунинха дээрэлхүү зантай
заримад,
Үргэн арадтаа хүндэлэгдэдэг
Үбгэдэйшье дунда байдаг ха юм.
Үхибүүдэй дунда гансашье тиимые
Үзөөгүй һэн гут, намда хэлыт? —
гэхэдээ поэт

хүн гээшэ түрэхэһөө баран адлинууд, сэбэр сагаан һанаатайнууд байдаг гэжэ батална. Харин элэнэй саашадаа хэн болохонь — хүнүүдэй нангин харюусалга ха юм.

Ажалша хүн хэзээдэшье илаха, ажалша хүн манай обществодо хүндэтэй гэһэн бодол олон шүлэгүүд соогуурнь гарана. Ажалша хүниие магтаһан шүлэг угаа һонирхолтой.

Харин нүгөөдэ шүлэг соогоо «элдэб олон үбшэнүүд соо эгээл аюултай үбшэн бии» гэжэ ямар үбшэн хаб, юугээр аргалжа болохо юм ааб гэжэ бодохоорһоо, шүлэгэй һүүлдэ иимэ тобшолол байжа байна.

Аюултайшье, хоротойшье энэ үбшэ
Ажалаар аргалжа болохо юм!

Үнэхөөрөө һайхашаагдаһан, бодото поэзиин ольһотой, гүнзэгы философско удхатай олон шүлэгүүд һүүриин бага дээрэһээ эндэ дурдагдангүй үлэшэбэ. Теэд бултыень дурдаадшье яахамнайб. Дээгүүр үгтэһэн жэшээнүүд Чимит Цыденцамбаевай богонихон шүлэгүүдэй (бусад томо шүлэгүүдыень шэнжэлэгшэдые хүлеэнэ юм бэзэ) гайхамшаг һайхан талые багаханааршье тайлбарилаа аа гү гэжэ статьягай автор найдаха байна.

Энэ ном уншаад байхадаа, өөртөө туһатай ехэ олон юумэ ойлгожо абааб, нэгэ бага сэсэп, ажабайдалые ондоошог нюдөөр ажагладаг болооб гэхэ байнаб. Хэрбээ, та уншагшадай энэ ном гартаа баряагүй һаа, абажа уншахыетнай уриха һанаатайб. Һүүлээрнь сагаа дэмы гээгээбди гэхэгүйл байхат.

Энэ статьягаа хэдэн һанамжаар түгэсхэхэмни. Чимит Цыдендамбаевай арбаад жэлэй саана хэблэгдэһэн шүлэгүүдэйнь нэгэнииньшье мүнөө хүрэтэр ород хэлэн дээрэ оршуулагдажа, хэблэгдээгүй байһаниинь ехэ халагламаар байна.

Ленинскэ шангай лауреат Расул Гамзатовай, РСФСР-эй гүрэнэй шангуудай лауреадууд Алим Кешоков, Давид Кугультинов болон бусадай богони шүлэгүүдһээ юугээрээш дутахагүй, гүнзэгы сэсэн шүлэгүүд уран зохёолшодой, илангаяа шүүмжэлэгшэдэй гэмээр мартагдаад шахуу байна.

Мэргэжэлтэй оршуулагшада үгэжэ, эдэ шүлэгүүдые ород хэлэн дээрэ оршуулуулаад, бүхэсоюзна уншагшадай анхаралда табяа һаа, тэдэнэр «һайн даа» гэхэл байгаа.

Алексей БАДАЕВ,
поэт.

...ОН•ТЕЛЕГРА...
ХИЛЫН
ЦААНАҺАА
РАДИО

...эй гэшүүдэй ургалта

...., февралиин 20. (ТАСС). ...ой эхинһээ хойшо Франциин ... партиин зэргэнүүдтэ 15 ... хүн ороо гээд «Юманитэ» ...дөөдэр мэдээсэнэ.

...нэ шэнэ гэшүүдэй ехэхэнь ... Франциин томо промышленн...уудай хүдэлмэришэд, түс... Парижай районой, Нор, ...-Рон, тэрэшэлэн Лион, Зүүн ... районуудай хүдэлмэри... ФКП-гэй шэнэ гэшүүдэй ...тнүүд, эхэнэрнүүд олон. ... 25 наһатайшуул партида ...йна.

...оо олошорно

..., февралиин 20. (ТАСС). ...триодуудай зэбсэгтэ хүсэ... сэрэгшэд февралиин 6-да ... провинци дээрэ амери...йные унагааба тэд Каосан ... агентствын мэдээсэлдэ ..., ВИА агентство дамжуул... ...иин 18-да Лаосой патрио...һан вертолёдые унагаа...тэжэ Лаосой сүлөөрөг... ... дээрэ бүхыдөө аме... ... самолёт болон вертолёт ... унагаагдаа.

...н патриодуудай амжалта

..., февралиин 20. (ТАСС). ...огоон аралай олтирогуу... ... бээ даанхай Африкын ...бсэгтэ хүсэнүүд Мадиба ...гуталиин сэрэгшэдэй пунк... ... абаһанайнгаа һүүлээр ... үргэлжэлһөөр гээд эн... ... болонхой. Февралиин 7-... фронт дээрэ Португалиин ... гэжэ сэрэгэй бүхэлэн... ... орхихо баатай болоо ...лиин 10-да Зүүн фронт ...ериин хүсэтэ буудалгын ...дал доботолгын һүүлээр ... Португалиин бүхэлэгдэ... ... гарнизон тэрьедээ.

...нууд хэһээгдэбэ

..., февралиин 20. (ТАСС). ... агентствын корреспон... ...онэй еһоор, Изран... ...ыһаа тагнуул хэһэнэй ...иционно трибуналаар ... 8 хүнэй хэһээлтэ мү... ... хүсэндөө ороо. Тэдэ... ...гдаа.

Баруун Германиин сүүдэй шиидхэбэри

БОНН, февралиин 20. (ТАСС). Неонацис национал-демократическа партиин гэшүүдые Баруун Германиин сүүд «Зүб, хуулиин ёһоор» гээд мэдэрхэ баатай болоо.

Неонацис национал-демократическа партиин ажал ябуулгада хабаадаха ушар болбол Баруун Германиин профсоюзуудта хабаадаха ябадалтай «огто эбсэшэгүй» гээд Германиин Федеративна Республикын томо профсоюзууд һүүлэй һарануудта мэдүүлһэн юм.

Энэ сүүдэй шиидхэбэри болбол профсоюзуудһаа гаргаха тухай шиидхэбэриие буруушааһан национал-демократическа партиһаа Ландагта ородог нэгэ гэшүүнэй гомдолдо харюу болоно гээд «Франкфуртер Рундшау» газетэ тэмдэглэнэ.

Профсоюзай уставай үндэһөөр неонацист гаргуулагдаһан байгаа гээд шиидхэбэри соо онсолон хэлэгдэнэ. Гадна национал-демократическа партиие «конституцида харша, мүн демократида харша, хүсэрхэхэ эрмэлзэлтэй» гэжэ тоолохо үндэһэ барихта профсоюзуудта бии.

Патриодуудай амжалта

ХАНОЙ, февралиин 20. (ТАСС). Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын арадай зэбсэгтэ хүсэнүүд февралиин 6-да Зядинь провинцида байрлаһан Сайгоной 5-дахи дивизиин лагерьта гэнтын доботолго хэбэ. Дайсанай 250 сэрэгшэд хүлһөө буугаа.

Февралиин 4-һөө 10 болотор Урда Вьетнамай патриодууд Гоконг провинцида дайсанай 200 солдат болон офицерые хүлһөөнь буулгаа. Куангчи, Тхыатхиен провинцинуудта сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй сэрэгшэд январиин 24-һөө февралиин 11 болотор дайсанай, гол түлэб Америкын сэрэгшэдэй, 700 шахуу солдат болон офицерые хүлһөөнь буулгаа юм. Эдэ тулалдаануудай үедэ патриодууд 6 самолёдые унагаагаа, дайсанай олон буу зэбсэг болон сэрэгэй эд хэрэгсэл булян абаа. Энээн тухай сүлөөрэлгын хэблэлэй агентствын мэдээсэлдэ үндэһэлэн, ВИА агентство дамжуулба.

Бүгэдэ арадай зорилго

УЛААН-БААТАР, февралиин 20. (ТАСС). Гээгдэнги нэгэшье бригада, гээгдэнги нэгэшье хүдөө ажахын нэгэдэл, госхоз байха ёһогүй! — иимэ уряа доро Монголой хүдөөгэй ажалшад малай байра барилгые эхилбэ. Энэ хадаа ороной арадай ажахын тон шухала зорилго болонхой.

Бүгэдэ арадай энэ хэрэгтэ ороной барилгын предприятинуудай бүхы коллективүүд оролсонхой.

Улаан-Баатар хотын, аймагуудай түб газарай эмхи зургаанууд, предприятинууд болон ниитын организацинууд малшадта ехэ туһаламжа хүргэнэ.

Хүдөө ажахын бүхы нэтэдэлнүүдтэ малай байра бариха саг үргэлжын бригаданууд байгуулагданхай, мүнөө хүдэлжэ эхилээ. Барилгын модо бэлэдхэлгэ түлэг дундаа ябажа байна.

1969 ондо Монголдо малай 7500 байра баригдахаар түсэблэгдөө.

Тэнэг политика

БОНН, февралиин 20. (ТАСС). ФРГ-гэй президентын һунгалтын Баруун Берлиндэ үнгэргэхэ гэһэн һүйдхэлтэ һэдэлтээ бэелүүлхэ гэжэ Бонной хүтэлбэрилхы бүлэгүүд үсэд нэтэрүүгээр оролдоно. Үсэгэлдэр Бонндо болоһон пресс-конференци дээрэ энэ талаар ФРГ-гэй правительствын «хараа бодолой хубилхые хүлеэһэнэй хэрэггүй» гэжэ правительствын тусхайта түлөөлэгшэ Алерс мэдүүлээ.

Бонной правительствын эгээн хархис бүлэгэй удамарша Штраус Вильсхофендо (Бавари) үсэгэлдэр үгэ хэлэхэдээ, Баруун Берлиндэ ФРГ-гэй президентые һунгаха тухай шиидхэбэриие заатагүй бэелүүлхэ эрилтэ табиба.

Үнэ сэн дээшэлхэ

ТОКИО. (ТАСС). Энэ жэлдэ ажалшадай ажабайдал бүри хүндэрхэ, эд хэрэгсэлэй үнэ сэн дээшэлхэ гээд Японой премьер-министр Сато оронойнгоо ажалшадта мэдээсэбэ.

Парламентын доодо палатада үгэ хэлэхэдээ, Сато 1969 ондо ажаһуудалай үнэ сэн 5 процентээр дээшэлхэ гээд мэдүүлбэ.

Гүрэнэй түмэр харгы дээрэ үнэ сэн 15 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн шиидхэбэри правительство баталан абаа.

1960 онһоо хойшо Япондо эдеэ хоолой үнэ сэн 2 дахин шахуу дээшэлээ.

Мозанбигай арад тэмсэнэ

АДДИС-АБЕБА, февралиин 20. ТАСС-ай корреспондент В. Матвеев иигэжэ дамжуулна:

Мозанбигта зэбсэгтэ тэмсэлэй дүрбэн жэлэй саада тээ эхилһэнһээ хойшо Фрилемын сэрэгшэд ороной тэбэнай нэгэ хуби дээрэ хиналта хэнэ гээд ТАСС-ай корреспонденттай хөөрэлдэхэдөө, Симанго мэдээсэв. Энэ үе соо Португалиин колонизаторнууд ехэ хохидолдо ороо гэбэл, 7 мянган солдат алуулагдаа, 500 машина тэһэлэгдээ, 42 самолёт болон вертолёт унагаагдаа.

Сүлөөлэгдэһэн районуудта арадай засаг тогтоогдоно, эмнэлгын пунктнууд байгуулагдана, хүдөө ажахын үйлэдбэри эмхидхэгдэнэ, эхин һургуулинууд баригдана. Мүнөө 20 мянган үхибүүд һуража байна. Фрилемые арад хаа хаанагүй эдэбхитэйгээр дэмжэнэ гээд Симанго хэлээ.



ИРАК. Багдад хотын дэлгүүр дээрэ хүн зон хододоо олон байдаг. Эндэ бүхы юумэн худалдагдадаг. Зураг дээрэ: Багдад хотын дэлгүүр дээрэ.

ТАСС-ай фото.



Японой полицинхид ажалшадай демонстрациие намнан тараахадаа элдэб зэбсэгүүдые хэрэглэнэ. Зураг дээрэ: полицинхид тусхай малгай үмдөөд, халхабшануудые баряад, ажалшадай демонстрациие намнан тараажа байна.

АПН-эй фото.

УУЛЗАЛГА

Түгэсэжэ гараһан түрэл һургуули тухайгаа һайн һайхан бодол бултанаймнай хадагалжа ябадагынь хэндэшье гайхалгүй бшуу. Шэбэртын дунда һургуулиин байшан соо найман час болоһоо холо урид залуу хүбүүд, басагад сугларшанхай, өөһэд өөһэдынгөө һанажа, ябаһан болоод нюунгүй, хоорондоо дуратайгаар хубаалдана. Цэдэн-Дамба Цыдыповэй үүдэ алхан сасуу малгайгаа абажа, толгойгоо дохин мэндэшэлээд ерэхэдэнь, һургуулиин уужам гэрэлтэй таһалга соо суглараһан хүбүүд, басагад үрдилдэн байжа гараа үгэнэ.

Цэдэн-Дамба Цыдыпов Шэбэртын дунда һургуули дүүргэжэ гараад, Эрхүүгэй Ждановай нэрэмжэтэ университедэй физико-математическа факультедтэ ороо һэн. Мүнөө хоёрдохи жэлээ һуралсажа байна. Харин Баир Гомбоевынь Москвагай Ломоносовой нэрэмжэтэ университедэй механическа факультедэй нэгэдэхи курсда оронхой. Тэрэ үнгэрэгшэ жэл Шэбэртын дунда һургуулиие мүнгэн медальтайгаар дүүргээд, Москва мордоо бэлэй. Һургуулиин директор, физикын багша Александр Балданович Балданов арба найман наһанайнгаа түлэг соо ябаһан, Шэбэртын колхозой анха түрүүшын түрүүлэгшэ байһан Дэлгэр Гомбоевич Гомбоевой аша хүбүүе ута замдань үдэшэхэдөө, һайханаар юрөөгөө бэлэй.

Александр Балдановичай эдэ хэлэһэн үгэнүүд тон зүб байшоо. Баир Гомбоев университедтэ ороходоо аһан бэрхээр шалгалта барижа, нүхэдэйнгөө, багшанарайнгаа этигэл найдабариие бодотоор харюулжа шадаа.

Харин Цэдэн-Дамба Цыдыпов Шэбэртын дунда һургуули хоёр жэл урда түгэсхөөд, физикын багша болохоёо эрмэлзэнхэй. Тэрэнэй дүү хүбүүн Цэрэн-Дондок Цыдыпов мүн лэ физикэ заадаг багша болохоёо хүсэдэг. Тэрэ мүнөө Буряадай багшанарай институдай нэгэдэхи курсда һуралсажа ябана.

Холын городуудһаа ерэһэн нүхэдөө нютагтаа хүдэлхөөр үлэһэн нэгэ классайхидынь хүндэтэйгөөр угтана. Тэдэндэ хөөрэлдэхэ юумэн олон. Намарһаа хойшо нютагтаа болоһон хубилалтанууд тухай жолоошон Чимит-Цырен Самажаповай, балташан Нима Норжимаевай хөөрэхэдэнь, Цыдыпов, Гомбоев гэгшэд Эрхүү, Москва хотонууд тухай дуратайгаар һанаһанаа хубаалдана.

— Манай һургуулиие түгэсхэһэн хүбүүд, басагад мүнөө үдэшэ эндэ суглараа, — гэжэ тэрэ һургуулиин директор мэдүүлээд, хэнэй хаана хүдэлжэ, һуража байһан тухай дэлгэрэнгыгээр тогтон хэлэхэ зуураа, иигэжэ мэдүүлбэ:

— Манай һургуулиин ахалагша классайхид эндэ суглараа. Аха нүхэдэйнь жэшээтэ ябадал бодото һургаал боложо үгэхэ аалзаа гэжэ найдагдана.

Тус һургуулиие дүүргэһэн олон нүхэд баяр баясхалангай, үлэн зүрхэнэй үгэнүүдые хэлээ.

Үдэшэ орой болотор хүгжэмэй аялга һургуулиин танхим соо таһалдаагүй.

Һургажа гаргаһан багшанартаа урданайнь һурагшад сэдьхэлэй баяр хүргэнэ. Бэшүүрэй аймагай Шэбэртын дунда һургуули дүүргэгшэдэй заншалта уулзалга баяр баясхалангай оршондо үнгэрөө. Хойто жэлэй уулзалгын бүри һонирхолтойгоор үнгэржэ, залуу үетэнэй ерээдүй мэргэжэлээ шэлэн олоходонь туһаламжа болохонь дамжаггүй.

Б. НАМДЫКОВ.



ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ.

Мэлс Самбуевай шэнэ шүлэгүүд.

Шог үгүүлэл.

Үнэн болоһон ушарнууд.

М. САМБУЕВ

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮД

Арбан долоодохи ондо
Ахын хүбүүхэн, шинии.
Үльдэргын басагахан шинии.
Үнэншэ заяан шиидхэгдээл!

Эсэгэ Ленинэй юрөөһэн
Энхэ арюун байдалһаа
Ерэн жаргалта орбитаар.
Ерээдүйтнай шиидхэгдээл!

* *

Ильичэй дүрсэтэй одохон
Инаг хөөрхэн хүүгэдэймнай
Сээжэн дээрэнь,
Сэдьхэл доторынь носонол.

Түбэй гол талмайһаа
Түрэл бага үетэмнай
Гэрэлтэ ерээдүй тээшээ
Гэшхэлэн сэхэ ошонол!

* *

Гал улаан тугаа
Газар дээгүүр намилзуулан
Алтан заяата Октябрь
Алхалан мүнөө ябанал.

Дэлхэйн нингэ зондо
Дэлгэр харгы заажа,
Нангин ерээдүйнь огторгойдо
Наран боложо яларнал!

* *

Алдарта талмай дээгүүр
Алхалалдан хүүгэдэй гарахада,
Үльгэр һайхан ерээдүймнай
Үзэгдэжэ байһан шэнгил!

Гэгээн сэбэр шарайнуудта
Гэрэлтэ баярай бадархада,
Хабатай һайхан сагнай
Харагдажа байһан шэнгил!

* *

Сагаан эдеэнэй орон —
Санага нютагай пионернүүд
Эжы абынгаа ашые
Эрхим һайнаар харюулна,

Еһоор мэргэн Дамчеевэй
Еһотой дүүнэр гэгдэхээ,
Үүсхэл һонин хэрэгүүдээр
Үдэр бүхэнөө арюулна.

Д. ДУГАРОВ

ТЕЛЕВИЗОРЭЙ ДЭРГЭДЭ

Телевизор гээшэмнай һүрхэйл юумэн байна даа. Гэртээ сайгаа уужа һуугаад гү, али диван дээрэ хэсылдижэ хэбтээд, бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ боложо байһан бүхы һони һонин юумэнүүдые хаража байхаш. Илангаяа үхибүүд, пенсионернүүд телевизортэ ехэ мээхэй болонхой. Бишыхан үхибүүд мультфильмнүүдые, элдэб амитадые, үбгэд хүгшэд кино, зүжэгүүдые, хонгёо хоолойтой дуушадые хараха, шагнаха дуратай юм. Юрэдөөл үлгытэй үхибүүнһөө эхилээд, үер хүгшэд хүрэтэрөө, бурхан шажанда шүтэгшэдһөө бэшэ, бүхы наһанай хүнүүдэй хараха юумэнүүд сэнхир экран дээрэ гаража байдаг гээшэ. Лама, бурханда шүтэдэг хүнүүдэйшье телевизор хаража байхадань яаха һэм даа, зүгөөр заримдаа шажанай һургаалда таарахагүй юумэнүүд гаража ерэхээ һанадаг юм. (Һүзэгтэй хүнүүд тэрэниие ойлгогты.)

Тээмэндэ Дари хүгшэн аягүй байдалда ороод, мэгдэжэ һалаа һэн.

* *

Дабаа үбгэн Дари хүгшэн хоёр пенсидэ гараһанһаа хойшо телевизорэйнгээ хүдэлжэ эхилхые хүлеэжэ, эртэнһээ бэеэ зэһээд һуудаг болонхой. Тэдэ хоёр үдэшэ боломсоор лэ, залуудаа наадан дээрэ уулзадагтаал адли, телевизорэйнгээ урда хошуугаа холбон, хүзүүдэлдэхэһээ наагуур юумэд һуудаг. Тинбэшье ажабайдал гээшэмнай гансал телевизор харалгаар дүүрэдэг бэшэ, харин орёо нарин, хүнэй бүхы наһанай оршолонтой холбоотой юумэн гээшэ ааб даа. Тимэһээ Дабаа үбгэн Дари хүгшэн хоёрой ажабайдалай һүүл үеые хараад үзэебди.

Дабаа үбгэн пенсидэ гараһанайнгаа һүүлээр, һурамхи болоһон ёһоороо, үглөөгүүр эртэ бодоод, яаралтайгаар сайлаад, хүдэлмэрингөө хубсаһа үмдөөд, гаража ошохоёо түхеэрдэг бэлэй.

— Хаана ошохошни гээшэб? — гэжэ хүгшэнэйнгөө ооглоходол, гэнтэ һэгээ орожо, арһан бээлэйгээ сухалтайгаар хард байса хаяад, тамхилжа орошо һэн.

Угайдхадаа уһа, түлеэшье асарха ажал гэжэ байхагүй: гэр бараан дулаан, халуун хүйтэн уһан хэдышье аба — гоожожол байха. Жара хүрөөшье һаа, элүүр бэетэй, үшөө сарюун үбгэд бүхэли наһаараа хүдэлжэ ябаһан аад, гэнтэ хүдэлхэеэ болиходоо ехэ уншэрдаг, хэндэшье хэрэггүй болооб гэжэ һанахадаа, урмаа хухаржа, бэеэ һула табяа һаа, мууда муудаһаар үлбэр үбшэн шэнги болошодог, тиигээд нэгэ заримаининь бэлэхэнээр порниишодог байна.

Дабаа үбгэн миин һуужа ядахадаа:

— Һаһаа дүүрэжэ зүнтэглэһэн нохойн һарые хараад байдагта адли, эзэлүүдгүй улиха, бархирха дурамни хүрэнэ,— гэдэг бэлэй.

— Хүдэлхые хүдэлөө, ажаллахые ажаллаа ха юмши — юундэ һуужа, байжа ядагшабши? — гэжэ хүгшэниинь заримдаа гэмэрдэг.

— Ихэдээ намайе хэндэшье хэрэггүй зүнэг нохой болобо гэжэ һанаа гүш? — гэжэ Дабаа үбгэн талада байһан зэмэгүй хүгшэндөө енгүүрхээд, хурса һүхээ абаад, үүдээ хаб-яб хаагаад гаража ябашоо һэн.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо барилга дээрэ дарханаар хүдэлдэг болоод, һанаагаа амараад, мүнөөхил урин налгай зандаа орожо, залуу болошоһон юумэ ехэ хүхюутэй ябадаг.

Тиихэдэ Дари хүгшэн баһал өөрын шуналтай болоод, бурхан тахил түхеэрээд, хүхэ манан болотор санзай, хүжэ бадаруулаад, сүлөөгүй юумэ зальбаржа, бурхандаа мүргэжэ байдаг болоо.

Урдань хүдэлжэ ябахадаа ажалдаа шунаад, лама бурханда шүтэхээ мэдэдэггүй һэн. Теэд заводто токарёор хүдэлжэ байһан хүн хадаа бурханда һанаагаа табиха сүлөөгүй ябаһан байгаа. Тиибэшье һүзэг бэшэрэлэй бишыхан хорхой — эхынь һүнтэй хамта бэсдэнь шэнгэһэн хорхойхон хаанэб даа — холо зүрхэнэйнь оёорто хорожо байһан байгаа гээшэ бэзэ. Дайнай үедэ хоёр хүбүүдэйнгээ фронтдо наһа бараһанһаа хойшо гомдоод, гутаад, һүзэгтэй болоод, лама бурханда шүтэһэн, үзэлшэн, мэдэлшэн гээшэбди гэһэн элдэб мэхэшэд гохошодто һайса мүнгэ зөөрөө эдюулһэн байха. Тиибэшье үбгэнэйнгөө, бага хүбүүнэйнгээ бэе мэндэ, энгэрээрээ дүүрэн орден, медальнуудтай бусажа ерэхэдэнь ехээр баярлажа, һанаагаа амараад, муудаха, гутахаяашье, һүзэглэхээешье болиһон юм.

Дари хүгшэнэй пенсидэ гарахые хүлеэжэ байһан юм шэнги, мүнөөхи һүзэгэйнь хорхой дахин амидыраад, ехэ боло болоһоор могой мэтэ ураг тархинень орёожо эхилээ һэн. Мүнөө һүзэгшэ гээшэнь аргагүй болоо.

— Энэ хүгшэнииемни ямар ада шудхэр һандайлаад, шабхуурдажа байдаг болоо гээшэб? Заримдаа хүдэлмэриһөө шал эсэшоод ерэхэдэмни, сайгаашье халаагаагүй, мүнөөхил шабар бурхандаа мүргэжэ байдаг болошоол,— гээд Дабаа үбгэн уурладаг.

Абари зангаа муудаһан хүгшэн халтад гээл һаа үбгэнөө хараажа ородог болонхой.

— Бурхан тахилымни бузарааналш, энэ муухай гааһыешни гал руу хаяхаяал хаяхаб,— гэжэ байжа үбгэнөө газаашань намнадаг болоо.

— Абари заншни муудажа, амиды ороолон болоод байнаш! «Дадахадаа далай ламаараа наада хэбэ» гэжэ шамһаа удхатай,— гээд Дабаа үбгэн газаашаа гарадаг.

Тиибэшье наһаараа эбтэй эетэй һууһан, табан хүбүүд, басагадые өөдэнь болгоһон хүнүүд хадаа наагуураа хараалдааша болоошье һаа, саагуураа бэе бэеэ хайрлалсадаг зангаараа. Илангаяа телевизорэй урда ерэжэ, һонин кино, спортын наада, барилдаа хаража һууходаа, сонхо дээрэ гүүгэнэлдэжэ байһан гулабхаанууд шэнги, ехэ эбтэйнүүд юумэ һуудаг.

* *

Мэнэ һаяшаг «Союз-4», Союз-5» гэһэн онгосонуудай замбуулинай дайдаар ниидэһэн тухай харахаяа хүлеэжэ һуутараа, үбгэн хүгшэн хоёр үзэл таарангүй, нилээн арсалдаа хэбэ тэнэ.

Дабаа үбгэн нэгэ иимэ ушар һанахадаал эзэлүүдгүй хүгшэндөө сухалаа хүрэшэдэг юм. Дари хүгшэн нэгэтэ пенсиеэ абаһаар «Һахюуһаа хуруулжа ерэхэмни» гээд, тоһо, саахар, конфетэ, барайгар, сагаан хилээмэ гэхэ мэтын эдеэ хоол, бүхэли түрэдэ хүрэхэ юумэ абаад, дасан ябашоо һэн. Тэрэнэйнь һүүлээр Дабаа үбгэн кухни соогоо орожо, сүлөөдэхэнэ уухая бэлдэһэн хахад литр архияа бэдэрхэдэнь, хаанашье тэрэнь байбагүй. Ехээр халаглаһан үбгэн: «Сэржэм үргэхэеэ абаад арилаа, байза, үһөөгөө абахаб даа хожом» гээд, хүгшэнэйнгөө ерэхые хүлеэжэ һууба. Үдэшэлэн хүгшэниинь таксигаар газаагаа хүрэтэр гүйлгэжэ ерээд:

— Үбгэ-аан, энэ шоферто гурбан түхэриг түлэ! — гэжэ хашхарба.

Гайхаһан Дабаа үбгэнэй өөрыншни мүнгэн яагаа юм гэжэ һурахадань:

— Үргэл дасанда хээд, үлэһэн мүнгэеэ ламанарта түхөөжэ, бунинхээд ерээб,— гэжэ Дари хүгшэн убайгүй харюусаа һэн.

«Өөрынгөө пенси урьһэншни багадаад, хара хүлһөөрөө олоһон минии мүнгэ үгүүлбэ» гэжэ Дабаа үбгэн ехэ сухалдаһан юм.

* *

Дабаа үбгэн телевизорэйнгээ хажууда һуужа байтараа, кухни руугаа орожо удааншаг болоод бусажа ерэхэдээ, нилээд хүхюутэй болоһон хэбэртэй байба.

— Хүгшэ-аан, сагаалган дүтэлөөд байналтай? Шимни сагаа һарын хуралда мүргэхэеэ дасан ошохо хүн бээзэш? — гэжэ үбгэниинь ёгтотойгооршье һаа, ехэ уриханаар дуугарба.

Үбгэнэйнгөө гэнтэ иимэ нялуухананаар дуугархада, һэжэг түрэһэн хүгшэнэй адаглан харахадань, нюдэдынь уһатанги, архиин үнэрөөр анхилжа байба. Тиигээд кухни соогоо ороод, шкаф нээгээд харахадань, тугаархана архиншадаар түрисэлдэжэ байжа гастроном сооһоо абаһан хахад шэл архинь оёортоо орошоһон байба.

Дари хүгшэн ганиршаба:

— Яяр яндан үбгэн гээшэбши! Сагаалганай сэржэм үргэхэ юумэ абаһамни һалгааба ха юмши?

— Хүгшэ-аан, бурханда уриһаар үгэһэн юумээл һөөргэнь бусаажа абааб. Тээсгэн минии архяар бурханаа хүндэлөөд ерээ бэшэ һэн гүш? Теэдшье бурхан гээшэмнай ехэ сэбэр сэмээн юм гэгшэ гүбэ. Архи уудаггүй, тамхи татадаггүй, эхэнэртэ дүтэлдэггүй гүб даа! — гээд Дабаа үбгэн бүри налгайгаар дуугарба.—Тиигэжэ бодоод лэ, мүнгөөр абталан архиин минии сасагдахагүйн тулада, нохой шэнги, юумэ бэдэржэ ламанарай жаган соогуур эрьелдэдэг архиншадай хуһэһэн бү болог гээд хүртэжэрхёолби даа. Хүлисэ, хүгшэн, хэрэггүй юумэнэй түлөө бү орбогоно.

— Нүгэл үргэлһэн лэ үбгэн гээшэ хаш даа, хойто наһандаа тамада унахаш! — гэбэ Дари хүгшэн.

— Тиихэдээ минии халуун тогоон соо бусалжа байхада, шиниваажанай орондо, сэсэг набша соо мүндэлөөд, хүхижэ сэнгэжэ, нэгэ гэгээн түрэлтэй юумэнээр аляархалдажа ябахалтайш? Халагни халаг даа, яаһаншье золгүй хүн гээшэбиб? Хойто наһандаа холо холо байдаг болохомнайл даа, амиды ябаһандаа шамаяа тэбэреэд абахамни,— гээд Дабаа үбгэн хүгшэнөө хүзүүдээд абаба.

— Амаа халахадаа — замаа теэрихэ гэгшэ, тэнэг амитан һалисаашаа,— гээд Дари хүгшэн үбгэнөө саашань түлхихэ гэһэн аад, хайрлаад, ойронь хүрэбэгүй.

...Эгээл энэ үедэ телевизорэй экран дээрэ замбуулинай онгосо гаража ерээд, аалиханаар тамаржа ябаба... Харанхы о[...] одо мүшэд ялалзана хэб[...]

«Космонавт Шаталов [...] гэһэн онгосо жолоодожо [...] гээд диктор соносхобо.

— Тээ тэрэ онгосын [...] ялагашалдааша юунүүд [...] Дабаа? — гэжэ Дари хү[...]раба.

— Хоёр онгосонууд[...] тэрэ шинил хойто наһа[...] дэлхэеэ түхеэрдэг ди[...] байдаг газарта хүрөөд [...] ябанад. Тинхэдэнь тэнд[...] элдэбын бурхад, шоно[...] хонид шэнги, хаха бутар[...] дэжэ ябанал. Һайса ха[...] тэдэнэй дунда шинии [...] таниһан бурханшни ябаа[...] Хүнэй хүбүүдһээ айжа [...] ябаа хадаа, юун тулюу[...] гээшэб даа? — гээд Даба[...] миһэд миһэд гэн, хүгш[...] хараад абаба.

Дари хүгшэн тээлм[...] хэлэхэ юумэеэ оложо яд[...]тараа:

— Диваажанай орон[...] наагуур ниидээ юм бэш[...] гэжэ ульһагүйгөөр дууг[...]

— Һэ, хоёр мянган [...] хүрэтэр огторгой өөдэ [...] дэхэдэнь, тэндэ һохор[...] лоншье бурхан дайрал[...] гэгшэ.

Дабаа үбгэн амаа хал[...] дуугаржа эхилээ һаа, бо[...] татаа һаа — шортоо [...] байдаг юм.

— Замбуулинай заха [...] дайдада өөдэгүйхэн [...] байха, бурхадыеэшье сүмэ[...] радиацийн элшэ хүсэн [...] байдаг юм гээд, аша х[...] хөөрэгшэ гүбэ. Манай [...] гуудай тойроод ерэдэг [...] рэшье бурханай шэбээ[...] газар үгы юм гэгшэ. Ю[...] хэдэ, Наранай шараһан [...] халуун аад, нарагүй [...] зуун табин градус хүй[...] Бурхан тэндэ байгаа [...] билоо шэнги зууража [...]

— Зай, хүрөөл даа, [...]ли. Байгаа һаа, байжа, үг[...] үгы юм аабза. Һураһан [...]раар татуулхагүй гэжэ [...] байдаг зон гүбди даа,— [...] хүгшэн абяагүй болобо. [...] үзэхэдэнь, нээрээшье [...] байха газар үгы шэнги [...] болобо.

— Зүб, хүгшэн, мүнө[...] бурхан гээшэ — эрдэм [...] хүнэй хүбүүн ха юм. Дү[...] хүгшэн? Хүнэй хүбүүн! Т[...] эрдэмэй кандидат болоһо[...] аша хүбүүн — Бата ор[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин багша, БурАССР-эй Соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Павел Исаевич Бомштейн хоёрдохи курсын студент Н. Корнильцевтай хэшээл үнгэргэжэ һууна.



Үнэн болоһон ушарнууд[...]

1. МЯХАША ШУБУУДАЙ ТЭМСЭЛ

Үнгэрэгшэ зунай нэгэ амаралтын үглөөгүүр һархяаг түүхэ гэжэ зүүн хойто хүбшэдөө гарабаб. Һаянай бороо орооогүй, һархяагай хомор үе дайралдаа һэн. Молоной оёорюор нюдэнэйнгөө шалашатар хараашаһаар, улам саашалжа ябатарни орьёгор шулуунай хажууда һууһан хирээдэ забда зали үгэнгүйгөөр борохон харсага дөбтолжо байба. Адаглахадамни, тэрэ харсагахан юушьеб хирээһээ аршалха, абарха гэжэ бүхы шадалаараа оролдожо хэбэртэй. Улаабтар һабараа арзайлган дээрэһээ бууходань, хирээ ута хушуутаа ехээр ангайлган, урдаһаань тэмсэнэ.

Минии гайхаһаар дүтэлхэдэ, хирээ урдаһаамни хоротой хурсаар харажархёод, нэгэ бүрбэгэр борохон юумэ зуумсаараа, дурата дурагүй ниидэбэ. Энэ үедэнь харсата улам түргэдэн, дээрэ доронь орожо ябаад, шуумайн дөбтолбо. Тиихэдэнь хирээ хажуулдин эрьелдээд, арбагар хурса һабараа урдаһаань арзайлган, харсагадташье нюдаруулнагүй. Ямаршье һамбаа оложо, харсагахан одооошье нюдаржархиба хэбэртэй. Хирээ нэгэ удаа урбалдабашье, зууһан юумээ үшөөл алдангүй, һабараараа харсагын урдаһаа тулалдана. Тиигэбэшье хирээгэй хүсэн һулараһан янзатай. Харсагахан улам ехээр уланхадан, забда залитүй дөбтолжо байтараа, хоёрдохёо сээжэ руунь нюдаржархиба. Хирээ хахир муухайгаар нэгэ удаа хаагалаад, арбагашан урбалдаһаар, доонюо унашаба. Тээ харсага хирээ дээрэ буунгүй, тэээсаананъ унаһан бүрбэгэр борохон



юумэн дээрэ аалиханаар [...] дүмүүхэнээр бууба.

Иимэ мяхаша томо шубу[...]хан харсагын диилэхые о[...]разгүй һэм. Үшөө эдихэ [...]ран алаһан юумэеэ ха[...]дэнь, бүри ехээр гайхабаб. [...]бэгэр борохон юумэ хар[...] ошохолом, амиды занлаа [...] дальбараахан байгаа һэн.

Тээл тэрэ харсагахан үнэн сэхэ тэмсэлдэ гараһа[...] бшуу. Харин хирээ шуналэ[...]доо аманайнгаа юумэ хаа[...]гүй хосороо ха юм. Хэрбэ[...] юумэ зуугаагүй, томо шу[...] хурса һабараараа тэмсэ[...] харсагахан хоёрой нэгэн [...] тулалдахал байгаа ха даа.

2. ҺАМАРАИ ОРОНДО ХУЛГАНААН

Тэрэл үнгэрэгшэ намарай нэгэ субботын үдэр һэн. Эгээ түрүүшынхеэ нэрһэ, алирһа түүхэ гэжэ амһарта, багахан бедон абаад, Баргажанай трактаар 28-дахи модондо ошожо буубаб. Гурбан хүн хэдэн мэшээг һамарай хажууда зогсожо байба. Тэдэнэй нэгэниинь минии таниха хүн байжа:

— Ихэдээ, ши, хайшаа зориһоо тээшээбши, юундэ ерээбши?— гээд, гайхаһан янзатайгаар нэрһэнэйм амһарта хараадхиба.

— Нэрһэ, алирһа түүхэ гэжэ түрүүшынхеэ ерээб,— гэбэб.

— Ай даа, мүнөө хабар удаан хүйтэн байжа, нэрһэ, алирһан оройдоо ургаагүй,— гэбэ. Би яахашье мүрөө оложо ядажа, бодолсото болон зогсобоб. Тэрэ намда дүтэлжэ:

— Яахабши даа, ерээл халаа. Хүүгэдтээ абаашахаа энээхэн бедон соотоошье түүжэ үзыш даа. Бида энэ һамар магазинда абаашаха гэжэ машина хүлеэжэ байнабди. Үхибүүдтээ абаашахыешни нэгэ бага һамар үгэһүү,—гээд, гурбан манерка һамар амһарта соом хэжэ үгэбэ.



Би бүхэли үдэрөө бүтүү тайгын оёорто ябажа, гараараа ганса гансаар түүһээр арай гэжэ дүүлдахан бедон нэрһэтэй болообоб. Һанаамни бага амаржа, нэрһэтэйшье, һамартайшье болонхой, харгы бэдэржэ ошобоб. Хоёр час соо ябаад байхадам харанхы болюжо эхилбэ, харгышье олдоногүй. Машинын хүнхинэхэ абяа дуулахагүй дүлии байха гээшэ ехэл бэрхэ һэн. Уһанай хажууда байһан хуушан отог оложо, түлеэ суглуулаад, гал түлибэб. Харанхы һүни бүртаг тайгын оёорто гансаараа, түрүүшынхеэ хонохдо аягүйшэг байсаа һэн. Унтангүй шахуу үглөөгүүр болгоод, отогой арада хэбтүүлээтэй байһан һамартай амһартынгаа бишыхан амһарыень бүхөөр хаажа үргэлөөд, ехэл яаран алхалжа ябатараа, гэнтэ торожо унаэн, бедонтой нэрһээ алхажархибаб. Үсэхэн үндэр ногооной оёорһоо яажашье түүхэ аргагүй байба. Ехээр голхорбошье һаа, һамартайб, аяар гурбан манерка һамартайб гэжэ һ[...]ранай гараһан зүг [...] одооошье харгыда гарашаба[...]

Замай машинада һуу[...] ерээд, ехэл баяртайгаар [...] үгтаһан хүүгэдтээ хандал[...]

— Нэрһэн оройдоо ург[...]һэ асараагүйб. Харин [...] ухаангүй ехэ һамар асар[...] нэрлэ хэлэг амһартаяа [...] гэһээмни, һамарни хүу хо[...] һаш болошонхой, үшөө гү[...] гэр хулганаан гүйлдэжэ [...]

Тайга соо отог олохо[...] амһартаяа хэбтүүлээд орхи[...] һарынь бага нээлгэтэй [...] наанууд орошоһон байгаа [...] хэли һүниеэ, үшөө гэртэ[...] һамарыемни химэлһэн байга[...]

Би тэрэ юроо хоёр бас[...] газин эльгээжэ, 10 стакан [...] стакан нэрһэ абхуулаа ба[...]

Н. ЦЫН[...]

А. БРИТОВАГАЙ зур[...]

„Хүүгэдые һургаха эрхэтэй гүш?..“ гэһэн статья тушаа

ХЭН ЗЭМЭТЭЙ ГЭЭШЭБ?

«Буряад үнэн» газетын февралиин 1-нэй номерто толилогдоһон «Хүүгэдые һургаха эрхэтэй гүш?...» гэһэн статья (авторынь Ц. Дондогой) тушаа хэды үгөөр һанамжаяа хубаалдамаар гэжэ һананаб. Юуб гэхэдэ, энэ статья уншаад байхада, юрэ ажабайдал ажаглан харажашье ябахада, нээрээшье элдэб бодолгото боломоор ушарнууд гарадаг гээшэ.

Илангаяа мүнөө үе сагта хүмүүжүүлэгшэ, багша гээшэ ямар байха ёһотойб гэһэн асуудал бидэнэй сэдьхэл тамална.

Дээдэ һургуулинуудта тусхай программаар үглөөдэр багшанар болоод ямар байхабта гэһэн асуудалаар хөөрэлдөөнүүд олоор болодог һаа, ехэ зохисотой байгаа. Теэд тиимэ хөөрэлдөөн болодоггүй, этикын асуудал дээдэ һургуулида һуурьяа олоодүй.

Һургуулида ажаллаха, залуу үетэниие зүб мүрөөр хүмүүжүүлхэ, тэдэ бүгэдые бүлтыень шаһаад, зүб мүрөөр бэелүүлхэ гээшэ бэлэхэн хэрэг бэшэл ха юм даа, хэнэйшье мэдэхээр. Эдэ бүгэдэ асуудалнуудые шиидхэн, дундуура оролсон хүдэлжэ ябахадаа, бэрхэшээлнүүдэй бэе дээрэш тудаад байхада, абаһаар залд гэн тунхарижа, зүрхэ зоригоо мохохо, гажархашье сагууд али олон үзэгдэдэг. Дайралдаһан бэрхэшээлнүүдые дабажа гараад: «Энэл даа, минии зориһон, хүсэһэн юумэнэй үнэтэ сэнтэ үрэ дүн»,—гэжэ һанахада хэды ехэ баяр гээшэб! Иимээр лэ үрэ дүн туйлаад, урма зоригоо улам хурсадхаад, саашаа, үшөөл үндэр орьёлой саһан дуулгата оройдо шармайһан шэнги, шэнэ амжалтануудые туйлахаар зоридог лэ байгаа һаамнай, манай хүмүүжүүлжэ байһан хүүгэд, һургажа байһан һурагшад баһал тиимэ байхань дамжагүй.

Цырендулма Дондогойн энэ статья соо багшын шэнжэ тухай, дүрэ, газаа талаһаань харабал, хубсаһа хунарыньшье ямар байхаб, олоной дунда бэеэ ямараар абажа ябалтайб гэхэ мэтээр тон зүб хэлэгдэнэл даа. Энээн тухай «багша» гэжэ нэрэтэй хүн бүхэнэй ходол досоогоо һанажа ябадаг һаань, юундэ гэнтэ хүнүүдые һургадаг хүнүүдэй «юрэ бусын» аашa тухай гү, али магазинай ошорто хоолойн хонгёо абяа гаргаһан тухай хөөрэлдөөн болоожо, зарим нэгэ зэмэгүйшүүлшье «зэмэтэй» болоод һалаха бэлэй». Багша бүхэн лэ өөрөө харюусалгаяа ойлгог!..

Ц. ВАНЧИКОВА,
хэлэ, бэшэгэй багша.
Агын округ.

ЭНЭЭНИИЕ МЭДЭХЭДЭ ТУҺАТАЙ

Эдеэнэйнгээ стол дээрэ дэбдидэг клеёнкоёо уксустай холиһон һүөөр (адлихан хубяар) аршагты. Тиигээ хадатнай клеёнко гантахагүй.

* * *

Хэрбээ хүнгэн сагаанаар хэгдэһэн амһарта соо уксустай уһа бусалгаа һаатнай, харлаһан хагынь арилжа, сэбэр үнгэ орохо.

* * *

Литр уһан соо столовын гурбан халбага уксус хээд хүдхагты. Тэрээгээр угааһан үһэеэ зайлахат. Тиихэдэ үһэнтнай торгон шэнги ялагар болохо.

* * *

Хэрбээ буфедэйнгээ хана уксустай холисоор аршаа һаатнай, хилээмэнэй буриин үнэр һалаха.

* * *

Амһартын хоолой тагладаг таглаагай шэгжүүнээр хабхаглагдадаг болоо һаа, таглаа болон амһар хоёртонь уксусай эссенци түрхихэ. Тиихэдэ зөөлэнөөр хабхаглагдадаг болохо.

Сагаан үлэриг

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэйшэг байха, Хоёто-Байгалай ба Баунтын аймагуудта саһан орохо, бусад нютагуудта саһан орохогүй. Баруун зүгһөө һулахханаар һалхилха. Хойто ба Байгал шадарай аймагуудта 24—29, бусад нютагуудта 20—25. [...] Үдэдэ һүниндөө 37—39, үдэрынь 21—23 градус хүйтэн байха.

„ПРАВДА БУРЯТИИ“ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Табан жэлэй түсэб дүргэгдээ» гэһэн уншагшын түрүү бэшэг. Республикын промышленна предприятинуудһаа абтаһан мэдээсэлнүүд. «Мартын 16-да — нютагай Советүүдые һунгаха үдэр» гэһэн гаршаг доро информацинууд. ТАСС-ай шухала мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Хүдөөгэй барилга индустриальна ёһоор эрхилхэ» гэһэн В. Штеренбергын статья. А. Дериглазовай корреспонденци. «Хүдэлмэришэ бүлэ соо» гэһэн А. Тропниковой статья. «Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда: ТАСС-ай материалнууд. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Субботний огонёк».

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

12 часһаа «Пионерия» гэһэн киножурнал. 12.10 минутаһаа «Мэдээжэ хүгжэмшэдэй ажа байдалһаа» гэһэн дамжуулга. 13 часһаа 16 час хүрэтэр Москваһаа дамжуулга. 13.05 минутаһаа «Мэдээжэ хүнүүдэй ажабайдалһаа» гэһэн дамжуулга. 13.35 минутаһаа «Орон доторхи һонин». 14.20 минутаһаа Совет Армиин сэрэгшэдэй захилаар концерт. 15 часһаа «Марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалагшадта туһаламжа» гэһэн наймадахи дамжуулга. 15.30 минутаһаа «Испорченая картина» гэһэн туужын үргэлжэлэл. Хоёрдохи дамжуулгань, 17 часһаа Совет Арми болон Далайн Сэрэгэй Флодой һайндэртэ зорюулагдаһан дамжуулга. 18.30 минутаһаа 22 час хүрэтэр Москваһаа дамжуулга.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ[...]

Манай адрес, телефону[...]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—[...] приёмная—54-93. зам. редактора—68-08. зам. редак[тора]— 62-62. ответ. секретаря—50-52. зам. ответ. секретаря—[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленн[ости и] строительства—61-35, советского строительства и быта—[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, [ин]формации—34-05, общественная приёмная—56-62, маш[инное] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати пр[и Сове]те Министров БурАССР.
Н-03389. Зак. № 72[...]